



RIJKSMUSEUM
VAN OUDHEDEN



Jaarrekening 2023



Inhoudsopgave

Bestuursverslag.....	2
Doel, missie, bestaansreden instelling.....	2
Kwalitatieve en kwantitatieve beschrijving van de activiteiten	3
Internationaal belang.....	5
Reflectie op het beheer van de collectie	6
Huisvesting.....	8
Financiële positie	8
Risicomanagement	10
Overig	11
Ontwikkelingen na balansdatum	13
Verslag van de raad van toezicht	14
Raad van toezicht.....	16
Governance Code Cultuur.....	17
Jaarrekening 2023.....	20
Balans per 32 december 2023	20
Categoriale exploitatierekening.....	21
Functionele exploitatierekening	22
Toelichting bij de Jaarrekening 2023	23
Algemeen	23
Grondslagen voor de financiële verslaglegging.....	23
Toelichting op de balans	28
Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen	33
Toelichting op de categoriale exploitatierekening.....	35
Toelichting op de functionele exploitatierekening.....	37
WNT verantwoording.....	38
Verantwoording bezoldiging directeur	39
Goedkeuring en vaststelling.....	40
Overige gegevens.....	41
Private fondsen op naam.....	41
Prestatieverantwoording	43
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	44

Bestuursverslag

- Statutaire naam: Stichting Rijksmuseum van Oudheden
- Vestigingsplaats: Leiden
- Kamer van Koophandel-nummer: 41169522
- RSIN: 804126380
- Adresgegevens: Postbus 11114, 2301 EC Leiden
- Website: www.rmo.nl
- Telefoon: 071 - 5163 106

Doel, missie, bestaansreden instelling

Het Rijksmuseum van Oudheden (RMO) is het centrale podium in Nederland waar de oudheid en de archeologie voor een divers publiek tot leven wordt gebracht. Door middel van tentoonstellingen, educatie, publieke activiteiten, digitale producten, wetenschappelijke bestudering en (inter)nationale uitwisseling verhalen wij over de relevantie van de oudheid in heden en verleden. Als zelfstandige stichting beheert, behoudt en ontsluit het RMO de rijkscollectie aan archeologische voorwerpen.

Bezoekers

Met 207.103 bezoekers is het niveau van voor de coronajaren geëvenaard. Dat gebeurde met tentoonstellingen die niet op voorhand tot een *blockbuster* bestempeld konden worden, maar zowel *Byblos* als *Het jaar 1000* bleken exposities die meer dan 100.000 bezoekers trokken, waarvan een substantieel deel in 2023. De expositie *Kemet*, over het oude Egypte als bron van inspiratie voor muzikanten uit de hiphop-, soul-, funk- en jazzwereld zorgde in de voorjaar- en zomerperiode voor de een-na-beste periode ooit met bijna 66.000 bezoekers, waarvan zeventig procent jonger dan vijftig jaar was. De toegangsprijzen bleven onveranderd. Het RMO was het gehele jaar zeven per week geopend. In de zomermaanden was het museum op donderdagavond open. Met aantrekkelijke programmering en een halvering van de entreprijs werd bij *Kemet* een aantoonbaar jong publiek bereikt. Het museum bereikte daarnaast 20.939 deelnemers met digitale activiteiten, naast de 3.567 leerlingen die met videorondleidingen werden bediend. Lezingenreeksen over topstukken, of van de vriendenvereniging, blijken nog immer op digitale interesse te kunnen rekenen.

Educatie

	Groeidoel naar 2024	2020	2021	2022	2023
Primair onderwijs fysiek	10.000	6.773	1.547	8.374	10.907
Primair onderwijs digitaal		111	5.015	2.430	2.882
Voortgezet onderwijs fysiek	12.500	3.436	2.827	15.308	14.573
<i>Incl. mbo</i>	<i>incl.</i>	543	-	-	1.967
<i>Incl. vmbo</i>					1.808
Voortgezet onderwijs digitaal		350	1.868	1.171	685
Totaal klassikaal	22.500	10.670	11.257	27.283	29.047
Individueel mbo/hbo/wo	5.000	4.568	4.076	8.324	10.062
Totaal scholieren	27.500	15.238	15.333	35.607	39.109

Het aantal leerlingen uit het voortgezet onderwijs en het mbo verhoudt zich tot de cijfers voor de pandemie, maar het aantal leerlingen uit het primair onderwijs lag met 10.907 lager dan voor de coronaperiode (2019: 18.476). Reden voor die achterstand is enerzijds de beperkte capaciteit; omdat de afdelingen Egypte en Romeinen, gelet op het curriculum, verreweg het meest populair zijn voor een museumles, zijn deze zalen met name tot 13 uur volgeboekt waardoor het primair onderwijs in het gedrang komt, omdat het voortgezet onderwijs aanmerkelijk eerder reserveert. Anderzijds worden vanwege didactische overwegingen een aantal klassen gesplitst en begeleidt door twee museumdocenten. Ook dat geeft druk op de zaalbezetting.

Het aantal kinderen t/m 12 jaar dat het museum met hun ouders bezocht is wel gestegen;

	Doel 2024	2020	2021	2022	2023
Individueel 0-12 jaar	17.500	12.406	14.819	17.905	22.084
Individueel 13-18 jaar	5.000	2.477	2.093	5.313	6.340
Totaal individueel	22.500	14.883	16.912	23.218	28.424
Totaal school en individueel	50.000	27.643	32.272	58.825	66.841

Kwalitatieve en kwantitatieve beschrijving van de activiteiten

Tentoonstellingen te zien

Doel	2020	2021	2022	2023
12	15	12	14	12

Met twaalf tentoonstellingen in huis en twee buiten de muren is het doel gehaald. De actualiteitenpresentaties zijn niet meegeteld, evenals de exposities in het kader van het project Onder Ons (zie elders). In de navolgende tabel zijn de tentoonstellingen gerelateerd aan de drie hoofdoelen die het museum zich heeft gesteld.

Te zien in 2023	Leeromgeving	Podium Oudheid	Oudheid versus heden
Op zoek naar Toetanchamon	Spelenderwijs leren met interactieve games en replica's.	Kinderen een toegankelijke expositie bieden.	Ruimte voor Egyptomania.
5000 jaar kralen	Door middel van kralen bekijkt men alle aspecten van vroegere samenlevingen.	Bezoek is gevraagd op papier aan te geven wat kralen voor hen betekenen.	Deel over betekenis en functie van moderne kralen.
Overleven aan de rand van de woestijn	Kennismaking met opgraving in Jordanië.	Valorisatie universitaire opgraving	n.v.t.
Time and Again Kemet	Aan de orde stellen van eurocentrische verbeeldingen over het oude Egypte	Ruimte geven aan een externe gastcurator.	Moderne kunstenaars in relatie tot Egyptisch erfgoed.
Rotsschilderingen Aruba	Besef bijbrengen van de lange geschiedenis van Aruba.	Aandacht voor onbekende prehistorie van Aruba.	Moderne fotografie en enkele moderne petroglieden.
Byblos	Audiotour met verdieping voor kinderen en volwassenen.	Relatief onbekend onderwerp groots brengen.	Videofilms met bewoners Byblos over hun relatie met de site.
Kemet	Een muzikale reis in beeld en audio, op zoek naar de aantrekkingskracht van het oude Egypte.	Aandacht voor receptie geschiedenis in een andere cultuuruiting is een hoofddoel.	Invloed van het oude Egypte op hiphop, soul, funk en jazz.
Het werk van de assyrioloog	Uitleggen hoe het mogelijk is om spijkerschrift te lezen.	Samengesteld t.g.v. een internationaal congres	Promoten dat Assyriologie een studie aan de Universiteit Leiden is.
Vondsten uit Fort Vechten	Aandacht voor grootste en tegelijk een van de minst bekende forten langs de Romeinse Limes.	Samenbrengen van oude RMO-verzameling en recent verworven privécollecties.	n.v.t.
Het jaar 1000	Bijbrengen dat in deze tijd Nederland ingrijpend veranderd in landschap, bevolking, bebouwing, taal en cultuur.	Bijna 50 bruikleengevers in een van de grootste tentoonstellingen ooit over Nederlandse archeologie.	Uitleg in podcast, boek en expo dat het Nederland van nu rond het jaar 1000 ontstaan is.

Buiten het museum

The discovery of Egypt	Laagdrempelige aanpak voor bezoekers die in eigen land geen Egypte collectie hebben.	Zichtbaarheid van de RMO collectie buiten de eigen muren.	Geschiedenis van het onderzoek.
Doggerland	Laagdrempelige aanpak brengt besef over dit verdronken land.	Na Leiden te zien in vier andere musea.	Klimaatverandering en stijgende zeespiegel.

Website en sociale media

Medium	Doel 2024	2020	2021	2022	2023
E-mailnieuwsbrieven	82.500	60.209	66.512	75.004	78.184
Facebook	95.000	92.233	100.029	98.587	99.234
YouTube-views	70.000	62.917	668.490	1.042.776	69.723
Instagram	30.000	10.819	15.002	16.648	18.607
LinkedIn	5.000	4.048	4.548	5.535	6.596
Pinterest	3.000	2.281	2.658	2.788	2.837
X	12.000	9.951	10.753	11.146	11.379
Threads	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1.067
TikTok	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	649
www.rmo.nl	600.000	418.582	628.888	690.395	643.229
www.rmo.nl (unieke bezoekers)	350.000	278.854	365.643	428.761	422.803

Het aantal weergaven bij YouTube is gedaald omdat er geen video's zijn ingezet zijn als YouTube-advertenties. De lichte daling van het aantal websitebezoekers, zowel in sessies als in unieke bezoekers, is (mede) te wijten aan de invoering van de nieuwe versie van Google Analytics, GA4. De manier waarop data worden gemeten is hierin aangepast, zodat het totale aantal bezoekers anders uitpakt. Meer organische groei op Facebook en Instagram blijft uitdagend, mede door onvoorspelbare algoritmes, het overweldigende online aanbod en het besluit om geen betaalde campagnes meer te gebruiken voor het werven van volgers. Op Facebook behoudt het museum zijn zevende positie in de top tien van Nederlandse museale Facebookpagina's. Opmerkelijk is de procentuele groei van 19% in volgers op LinkedIn.

Schoolgebonden en openbare activiteiten

Om consistent met eerdere jaren te zijn wordt het ontvangen van ruim 1.000 schoolklassen in het museum niet gezien als een schoolgebonden activiteit. Wel worden digitale lessen meegerekend omdat de kinderen dan immers schoolgebonden in de klas zitten. Daarnaast telt het aantal colleges dat medewerkers aan universiteiten hebben gegeven mee, alsmede activiteiten die te maken hebben met bijscholing van docenten en aanwezigheid op onderwijscongressen Dit aantal was 188 in totaal met 4.820 deelnemers. Dit is inclusief 3.567 kinderen die aan digitale rondleidingen deelnamen.

Er zijn 706 activiteiten (2022: 696) georganiseerd met 59.337 deelnemers (2022: 56.538), inclusief de schoolgebonden activiteiten). Het is de optelsom van lezingen, congressen, kinderevenementen, onderwijs, en evenementen, vaak in samenwerking met partners, zoals bij de cursusdagen. Het zijn activiteiten die de deelnemers met andere ogen naar de collectie laten kijken en nieuwe verhalen laten horen. Het zijn activiteiten die voor gelaagdheid en diversiteit in de kennisoverdracht zorgen. Van het totaal aantal deelnemers waren 35.031 bezoekers fysiek aanwezig en waren 26.573 deelnemers online.

Internationaal belang

Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen door het RMO in het buitenland georganiseerde tentoonstellingen, publieks- en wetenschappelijke activiteiten met academische buitenlandse instellingen en RMO-opgravingen. Aan het Dutch Centre for International Cultural Cooperation worden buitenlandse lezingen, bruiklenen en tentoonstellingen gemeld.

Buitenlandse tentoonstellingen

Met reizende tentoonstellingen wordt geld verdiend én een verhaal over de collectie verteld. Het museum bereikt hiermee meer bezoekers dan jaarlijks in Nederland.

	Doel 2021/24	2020	2021	2022	2023
Bezoekers	360.000 totaal	118.000	311.641	323.161	344.000
Omzet	n.v.t.	€605.480	€148.700	€793.090	€315.813
Locaties		Nagoya Shizuoka	Tokyo Sendai Yamaguchi Hyogo	Kobe Fukuoka Sapporo Seoul	Perth Canberra

De reizende expositie *The discovery of Egypt* was in het Australische Perth en later in het jaar in Canberra te zien. Dat waren de tiende en elfde locatie voor een tentoonstelling die inmiddels door bijna een miljoen bezoekers bezocht is.

In het vroege voorjaar had het museum zijn voorlopig laatste opgraving in Sakkara. Oorzaak was de consequentie volgend uit de ophef rondom de tentoonstelling Kemet. Door misplaatste beeldvorming op sociale media werd het museum, vooral vanuit een relatief kleine groep in Egypte, beticht van het promoten van afrocentrisme en *blackwashing* in deze expositie. Over deze kwalificaties is meer te lezen in het jaarverslag en op de website. De vonk sloeg over naar de Supreme Council of Antiquities, onderdeel van het ministerie van toerisme en antiquiteiten. Zij beschuldigden het RMO ongefundeerd van geschiedvervalsing in de tentoonstelling Kemet en trokken de opgravingsvergunning in. Hiermee kwam vooralsnog een einde aan een opgravingstraditie van bijna een halve eeuw in Egypte. Het spreekt vanzelf dat het museum er veel aan gelegen is om de relatie met de Egyptische autoriteiten op termijn te herstellen.

De vergunning voor de opgraving is overgenomen door het Museo Egizio (Turijn), sinds 2016 de opgravingspartner in Sakkara. Op deze wijze blijven de Leidse conservatoren op de achtergrond betrokken. De band blijft intact door de publicaties die de aankomende jaren zullen verschijnen. Met het museum uit Turijn, het Vaticaan en het Louvre heeft het RMO daarnaast een langjarige samenwerking op het gebied van onderzoek en restauratie van mummiekisten.

Gedurende het jaar is gewerkt aan een volgend groot internationaal project, te weten een tentoonstelling over de Bronstijd in Noordwest-Europa, te zien vanaf oktober 2024. Vele buitenlandse musea verstrekken hiervoor bruiklenen.

Internationale wetenschappelijke samenwerkingen

Het onderzoek richt zich op het vergroten van de kennis over de verzameling en het overdragen van die kennis via publicaties, lezingen en tentoonstellingen. Het opzetten en onderhouden van samenwerkingsverbanden met universiteiten in binnen- en buitenland is daarbij een middel. De internationale samenwerkingen zijn gekoppeld aan 21 onderzoeklijnen, die zijn beschreven in het interne plan *De kracht van het voorwerp (2021-2024)*. Het voert te ver om de internationale aspecten van deze onderzoeken te bespreken. Daarvoor wordt verwezen naar het jaarverslag.

Reflectie op het beheer van de collectie

Mobiliteit en zichtbaarheid

	Doel	2020	2021	2022	2023
Kortlopende bruiklenen		6	29	43	18
Objecten	400	159	716	1054	646
Langdurige bruiklenen		59	60	64	58
Objecten	1.700	1.303	1.344	1.613	1.541
Inkomende bruiklenen		39	74	26	51
Objecten	Geen	256	508	540	607

Vier procent van de collectie is te zien in de vaste opstelling, waarvan 90% van alle topstukken. In alle tentoonstellingen worden depotvoorwerpen en objecten uit de vaste opstelling opgenomen. Voor de hand liggende populaire onderwerpen liggen niet in de depots. Bij winterexposities is het museum doorgaans voor een belangrijk deel afhankelijk van buitenlandse bruiklenen als middel om hogere bezoekersaantallen te genereren. Dat was voor het eerst in een decennium niet het geval bij de expositie over het jaar 1000, die grotendeels op Nederlandse bruiklenen leunde.

Gemiddeld genomen is het bruikleenverkeer weer op het gemiddelde van voor de pandemie. In 2022 werden veel bruiklenen aangevraagd voor uitgestelde exposities die diep in 2023 doorliepen. Dat is vermoedelijk de verklaring dat er minder bruiklenen dan gemiddeld werden aangevraagd. Het aantal bruiklenen is exclusief de bruiklenen bij de Byblos-tentoonstelling, omdat dit in de cijfers van 2022 is verwerkt.

De zichtbaarheid van de rijkscollectie werd verder vergoed door de eerste twee tentoonstellingen (in Oss en Leerdam) binnen het door de VriendenLoterij gefinancierde project Onder Ons. Hierdoor kan het RMO samen met andere musea in Nederland tien tentoonstellingen in de periode 2023-2027 maken, met als basis de rijkscollectie in Leiden. Het RMO is de Vriendenloterij erkentelijk voor het mogelijk maken van dit project. De nog immer populaire reizende expositie Doggerland die in Castricum en Texel te zien was en een langdurige tentoonstelling over bandkeramiek in Elsloo droegen tevens bij aan de gewenste mobiliteit en zichtbaarheid.

Erfgoedbeheer

Het RMO beheert drie soorten collecties: een Rijkscollectie, een safe haven-collectie (tijdelijk beheer), en een educatieve collectie (eigendom stichting RMO). De Rijkscollectie wordt beheerd volgens de regeling beheer Rijkscollectie. Bij de safe haven-collectie gaat het om voorwerpen die gevaar lopen, in beslag zijn genomen, of waarbij de eigenaarsrechten onduidelijk zijn. De registratie van zowel de Rijkscollectie als de safe haven-collectie, waaronder de juridische status, standplaats en fysieke staat, is op orde. De educatieve collectie is niet geregistreerd en is een hands-on collectie.

Omdat enkele kwetsbare collecties, zoals papyri en beeldmateriaal, nog in niet-geklimatiseerde depots zijn ondergebracht, is het museum begonnen met de herinrichting van het organisch depot. In 2024 wordt dit project afgerond. Er zijn geen abnormale afwijkingen geconstateerd in het binnenklimaat. Vergelijkbaar met de 'Klimaatverklaring voor erfgoedorganisatie', beweegt het RMO al jaren mee met de seizoenen, waarbij de collectie zonder onnodig energieverbruik wordt beheerd. In het najaar is de klimaatinstallatie van het metaal- en glasdepot vernieuwd. Hierdoor kan de temperatuur en luchtvochtigheid nog beter gereguleerd worden, met het oog op energiebesparing. De veiligheidsmaatregelen zijn gecertificeerd en de beveiliging is up-to-date.

In het depot Raamsteeg is een tijdelijke ruimte ingericht voor het restaureren en behandelen van papyri. Daarnaast is er ruimte gemaakt om registratieprojecten uit te voeren, ook op het gebied van bibliotheekaanwinsten.

De verouderde procedure *standplaats en verplaatsing* is vernieuwd en hernoemd tot *Standplaats: registratie, verplaatsing en controle*. Tijdens alle collectiebewegingen wordt naast de fysieke staat tevens de standplaats gecontroleerd. Daarnaast heeft de directeur samen met het hoofd collecties en onderzoek middels een steekproef een standplaatscontrole uitgevoerd op honderd vermissingsgevoelige voorwerpen. Hierbij zijn geen afwijkingen geconstateerd. De procedure *verwerven* is opgesteld en biedt een houvast voor de verwerving en registratie van objecten, replica's, rekwisieten, maquettes, digitale voorwerpen, educatief materiaal, publicaties, archiefmateriaal en beeld dragers. Alle procedures rond collectiebeheer zijn eind 2023 geëvalueerd. De procedure *uitgaande bruikleen* is na deze evaluatie op enkele punten geactualiseerd.

Objectaantallen en registratie

Objecten	2020	2021	2022	2023
Basisregistratie	100%	100%	100%	100%
Objectrecords	219.727	221.528	231.501	260.085
Objecten (ex. opgravingsmateriaal)	134.443	136.706	146.671	171.291
Interne database : TMS-records met foto's	107.541	111.326	111.326	131.690
Foto's in TMS	211.102	215.035	232.232	263.326
Externe collectiezoeker : Objecten met foto	107.075	110.087	135.710	144.522

Onderverdeling	2020	2021	2022	2023
Egypte	25.109	25.185	25.233	25.288
Nabije Oosten	19.494	19.609	20.906	20.954
Klassieke Wereld	14.998	14.986	14.989	15.096
Oud-Europa	8.940	9.210	9.212	9.315
Nederland prehistorie	10.353	11.139	11.649	13.130
Nederland Romeinen	16.795	17.256	24.247	29.449
Nederland Middeleeuwen	23.716	24.237	24.784	25.616
Opgravingsmateriaal	85.284	84.822	84.830	87.548
Receptie van de Oudheid	1.821	1.832	1.958	2.282
Gesneden stenen	4.419	4.419	4.860	4.816
Boeken voor 1850	2.423	2.423	2.423	2.423
Glasnegatieven	6.375	6.410	6.410	6.410

Het aantal records in de collectiezoeker, de database op de website, is toegenomen en bevat meer dan 144.000 records. Er is vooral aandacht besteed aan het verbeteren van velden met objectnamen, titels en beschrijvingen.

In 2023 zijn alle nieuwe aanwinsten in TMS opgenomen. Er was aandacht voor het splitsen van bulkrecords in TMS, waaronder muurschilderingen uit Romeinse villa's in Limburg en een klein deel van het opgravingsmateriaal uit Valkenburg. Dit gaat tezamen over grote aantallen. Om een voorbeeld te geven; bij de inventarisatie van het materiaal uit Valkenburg (ZH) is de inhoud van 33 van de 650 opgravingsdozen gesplitst, geregistreerd en gefotografeerd. Dit leverde 5.005 nieuwe objectrecords op. Deze zijn in TMS opgenomen en in 2024 volgen de foto's. Hier tekent zich de achterstand die het RMO heeft op het gebied van bulkregistratie uit oude Nederlandse opgravingen.

De gegevens in de TMS-module Personen & Instellingen werden de afgelopen jaren opgeschoond en aan alle aanwinsten tussen 1863 en 1932 (39.643 records) zijn verwervingsgegevens gekoppeld.

Aanwinsten

	2020	2021	2022	2023
Objecten	192	876	3.091	1.639



Jaarrekening 2023

Opgravingsmateriaal	21 dozen	75 dozen	n.v.t.	n.v.t.
---------------------	----------	----------	--------	--------

Op het gebied van aanwinsten was het een rustig jaar, al lijkt het aantal hoog. 1350 scherven en kleine voorwerpen uit Limesgebieden (Vechten en Alphen), gekocht uit twee privécollecties, maken ruim 80% van de aanwinsten uit. Opvallend is de hoeveelheid geschonken voorwerpen die gerelateerd zijn aan de receptie van de Oudheid in latere eeuwen en cultuuruitingen. Een voorbeeld daarvan is de collectie Gysbrechts met 142 boeken, muziekdragers en replica's, allen gerelateerd aan het oude Egypte. In de nalatenschap van de schenker is voorgesteld dat de replica's (gipsafgietsels) gebruikt mogen worden voor onderwijs aan blinden- en slechtzienden. Het RMO handelt uiteraard dienaangaande.

Huisvesting

Na een evaluatie van het huisvestingsstelsel wordt dit vanaf 2024 op bepaalde aspecten veranderd. In de voorbereiding hierop heeft het RMO door Ingenieursbureau Qualis voor alle panden een inspectie-1-meting laten uitvoeren; de 0-meting was bij het begin van de proef met het huisvestingsstelsel in 2017. Het ministerie van OCW heeft enkele elementen uit de 1-meting laten controleren. Hieruit bleek dat de panden in goede staat zijn en onderhoud en instandhouding goed wordt uitgevoerd.

Het RMO ontving een huisvestingssubsidie van €2,9 miljoen. Hiervan is per saldo €1,2 miljoen toegevoegd aan de voorziening voor toekomstig onderhoud en instandhouding. Op basis van het meest recente meerjaren-onderhouds- en instandhoudingsplan (MOIP) lijkt deze voorziening voldoende. In het MOIP is rekening gehouden met inflatie. De komende tien jaar lijkt de reserve tussen €3,8 miljoen en €7,5 miljoen te fluctueren. Door de hoge en fluctuerende inflatie kan dit van jaar tot jaar veranderen. Het huisvestingsstelsel biedt de mogelijkheid om de subsidie voor andere museale doeleinden te gebruiken, mits de voorziening op peil blijft. Het RMO zet deze subsidie (nog) niet in voor andere doelen. De fluctuerende inflatie maakt het momenteel moeilijk om te bepalen of de reserve eventueel structureel ruimte biedt voor andere doelen.

Voor het project Veilig Werken op Hoogte heeft het RMO een niet-structurele bijdrage van €731.413 van OCW ontvangen.

Museumcafé

Aan het einde van het jaar heeft het museum aan cateraar Vermaat laten weten dat per 31/12/2024 de exploitatieovereenkomst is opgezegd. Het RMO zal vanaf 1/1/2025 voor een periode van vijf jaar samenwerken met Van der Linde Catering + Evenementen.

Financiële positie

Algemeen

Het RMO is financieel kerngezond en scoort goed op alle aspecten die het ministerie van OCW in zijn *Quick-Scan* in 2015 heeft vastgelegd.

Current ratio (liquiditeit) ¹	10,4	8,2
OCW norm "laag risico" : hoger dan	1,3	1,3
Solvabiliteit ²	28,5 %	29,0 %
OCW norm "laag risico" : hoger dan	10,0 %	10,0 %
Eigen inkomsten ³	57,2 %	79,3 %
OCW norm: hoger dan	19,5 %	19,5 %
Weerstandsvermogen	4.292.782	4.327.448
Benodigd	4.000.076	4.000.076

Resultaten

Het RMO heeft 207.103 bezoekers gehaald, ruim boven het voorzichtig begrote aantal van 160.000. Bij de eerste prognose in april is het bezoekersaantal opgeschaald naar 180.000 en later naar 200.000.

De inkomsten uit buitenlandse tentoonstellingen zijn lager dan vorig jaar, maar min of meer zoals verwacht. Voor de reizende tentoonstelling *Egypt: Land of Discoveries* wordt het resultaat bepaald op basis van de PoC-methode (*percentage of completion*) waardoor de omzet zich met de kosten meebeweegt. In 2023 waren de kosten en dus de omzet aanmerkelijk lager dan vorig jaar.

De inkomsten uit private middelen zijn bijna vier keer hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door legaten en erfenissen, die in het overige deel toegelicht worden. De bijdragen uit private middelen zijn €1,5 miljoen lager dan in 2022, maar in dat jaar was er een forse bijdrage i.v.m. de aankoop van de cameeëncollectie.

Mede door twee erfenissen en particuliere schenkingen is het aantal fondsen op naam in aantal en in omvang gegroeid. Een derde erfenis is ten goede gekomen aan de algemene reserve. Het museum is de schenkers dankbaar voor het vertrouwen dat zij in het RMO hebben gesteld. Een behoorlijke financiële robuustheid is van groot belang in de wellicht onzekere financiële periode die voor ons ligt. De Vriendenloterij is daarbij een belangrijke partner en het RMO is de loterij dankbaar dat zij heeft besloten om het RMO wederom in de periode 2024/2028 te blijven ondersteunen.

	Realisatie	Begroting	Verschil	Verschil %
Bezoekers	207.103	140.000	67.103	47,9 %
Publieksinkomsten	1.869.534	1.680.000	189.534	11,3 %
Eigen inkomsten	4.983.189	2.621.979	2.361.210	90,1 %
Totale baten	14.420.403	10.271.125	4.149.278	40,4 %
Totale lasten	12.558.669	10.183.032	2.375.637	23,3 %
waarvan Aankopen	455.745	200.000	255.745	127,9 %
Exploitatieresultaat	785.946	160.093	625.853	390,9 %

Het boekjaar werd afgesloten met een positief exploitatieresultaat van €785.946 tegenover een begroot resultaat van €160.093. Deze afwijking is als volgt in hoofdlijnen verklaard:

- De legaten en andere private middelen van particulieren zijn ruim een miljoen hoger dan begroot;
- De bijdrage van OCW voor het project Veilig Werken op Hoogte van bijna driekwart miljoen waren niet begroot;
- Voor het eerst sinds vele jaren heeft het RMO weer rente ontvangen. Deze bijna half miljoen rentebaten waren niet voorzien.

Bovenstaande positieve afwijkingen t.o.v. de begroting vinden hun weerslag in hogere dotaties aan het aankoopfonds en aan fondsen op naam. Bovendien was het, anders dan begroot, niet nodig om de bijdrages van de VriendenLoterij voor tentoonstellingen en andere activiteiten te gebruiken. Het resultaat is na resultaatbestemming €16.325 t.o.v. een begroot resultaat van €93. Door het uitstekende financiële resultaat en weinig onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen zijn de liquide middelen met bijna tweeënhalve miljoen euro toegenomen tot €17,5 miljoen.

Onder het hoofdstuk 'Toelichting bij de jaarrekening' worden diverse posten uit de balans en exploitatierekening toegelicht.

Treasury en vermogens- en reservebeleid

Treasury

De belangrijkste beleidspunten zijn:

- Het beheer van gelden geschiedt prudent. Dit wordt bewerkstelligd door een beleid dat:
 - onderliggende waarden op geen enkele wijze in gevaar brengt.
 - te ontvangen rente optimaliseert/ te betalen boeterente minimaliseert.
 - grote valutarisico's afdekt.
 - geen speculatieve posities inneemt.
 - flexibiliteit ter zake van de beschikbaarheid van liquide middelen waarborgt.

- Gelden worden sinds 2021 aangehouden op een depositorekening bij het ministerie van financiën. Daarnaast worden gelden aangehouden op een rekening-courant, spaarrekening of een depositorekening bij een in Nederland gevestigde bank, die is erkend door De Nederlandsche Bank.
- Het gebruik van onroerend goed en aandelen als financiële instrumenten is niet toegestaan.
- Voor zover de financiële positie dit toelaat, worden bedrijfsmiddelen intern gefinancierd met het eigen vermogen.
- Indien het eigen vermogen niet toereikend is, kan onder voorwaarden gezocht worden naar externe *financiering*.

Vermogens- en Reservebeleid

De Museumvereniging heeft eind 2017 een notitie 'Richtlijn voor weerstandsvermogen bij musea' opgesteld. Hierin wordt het bepalen van en het sturen naar de benodigde omvang van de eigen vermogenspositie gezien als een onderdeel van een gezond financieel beleid. In de notitie wordt de aanbeveling gedaan om een eigen set van financiële kengetallen te definiëren die recht doet aan de verschillen tussen musea. De ontwikkeling van deze kengetallen moet dan beoordeeld worden in het licht van de meerjarenbegroting, de liquiditeitsplanning, de investeringsbegroting en de risicoanalyse. Voor de bepaling van de omvang van de (eigen) vermogenspositie wordt uitgegaan van twee functies van het weerstandsvermogen:

- A. Bufferfunctie voor toekomstige exploitatierisico's aan de uitgaven- en/of inkomstenkant.
- B. Financieringsfunctie voor vaste activa

A. Bufferfunctie

Voor toekomstige risico's in de exploitatie hanteert het RMO een horizon van een jaar; het vermogen dient maximaal een jaar discontinuïteit in de exploitatie op te kunnen vangen. De praktische vertaling van dit uitgangspunt is de omvang van het een jaar lang derven van netto-inkomsten uit entree-, winkel- en horeca inkomsten. Het vereiste vermogen uit hoofde van deze functie wordt geraamd op circa €1,5 miljoen. De algemene reserve voorziet in deze functie van het vermogen.

B. Financieringsfunctie

Het RMO is voor de financiering van vaste activa, die zogenaamde gebruikerszaken betreffen, aangewezen op het eigen vermogen, omdat door het ontbreken van langjarige subsidietoezeggingen geen beroep gedaan kan worden op de kapitaalmarkt. Het benodigde vermogen voor financiering van deze vaste activa komt overeen met de gemiddelde boekwaarde van de vaste activa, onder aftrek van de hiervoor verkregen investeringsbijdragen, gedurende een zekere periode. Voorafgaand aan de vernieuwing van de vaste opstellingen, waarbij vooralsnog *Archeologie van Nederland* en *Romeins Nederland* in 2026 als eerste aan de beurt zijn, zal het vereiste vermogen uit hoofde van deze functie begin 2026 €5,1 miljoen dienen te bedragen. Ultimo 2023 bedraagt het weerstandsvermogen voor deze functie circa €4,2 miljoen, dat is hoger dan het benodigd vermogen van €4,0 miljoen. De komende drie jaar zal derhalve gemiddeld circa vierhonderd duizend euro per jaar aan het weerstandsvermogen toegevoegd dienen te worden. Dit is haalbaar, zonder dat het als vanzelfsprekendheid beschouwd kan worden. De toekomstige kosten voor het opknappen van de permanente tentoonstellingen blijven onzeker, omdat het ruime tijd geleden is dat een vaste presentatie is vernieuwd en vanwege de aanhoudende inflatie. De financiering van de zogenaamde eigenaarszaken geschiedt middels reserveringen ten laste van de subsidie.

Risicomanagement

Eind 2022 is een nieuwe en complete risicoanalyse gemaakt, waarbij eerdere analyses als uitgangspunt dienden. Hierbij kreeg frauderisico extra aandacht. Cyberrisico en het risico van hoge inflatie zijn toen in de analyse opgenomen. Er is in 2023 geen aanleiding geweest de risicoanalyse van eind 2022 te herzien.

Het RMO rangschikt de risico's naar twee criteria: ten eerste hoe waarschijnlijk het is dat een risico zal optreden en/of met welke frequentie dit optreedt; ten tweede wat de impact is voor de organisatie, indien het risico daadwerkelijk aan de orde is. Beide dimensies kennen een laag-middel-hoog indeling. Laag/laag betekent dat het risico zelden voorkomt of/en de kans te verwaarlozen is. Wanneer het optreedt, kunnen de gevolgen eenvoudig verwerkt worden. Hoog/hoog betekent dat het risico regelmatig kan optreden en het voortbestaan van het

museum dientengevolge in gevaar kan komen. Vervolgens is onderzocht welke beheersmaatregelen de risico's beperken c.q. acceptabel maken.

Het RMO kent een 'geen verrassingen' beleid, dat zich uit in een conservatieve bedrijfsvoering. Twee risico's kunnen het voortbestaan bedreigen: een ramp treft de gebouwen of de overheid stopt de subsidieverlening om politieke redenen. Beide risico's zijn onwaarschijnlijk en realistische beheersmaatregelen zijn niet mogelijk. Er is geen andere mogelijkheid dan het accepteren van deze risico's.

Voor de volledige risicoanalyse wordt verwezen naar de jaarrekening 2022.

Overig

Fair Practice Code

Het management heeft in 2019 een reflectie op deze code geschreven. De meeste aspecten uit deze code past het RMO toe. Een enkele aanbeveling is niet relevant. Aandachtspunten zijn het bestendigen van duurzaamheid en duurzaam werken, conform de vereisten die het label Green Key Goud met zich meebrengt. Het medewerkersonderzoek uit najaar 2023 geeft aan dat werkdruk bij een aantal individuele medewerkers hoog is. Het RMO past de richtlijn voor kunstenaarshonoraria van het Mondriaan Fonds toe.

Code Diversiteit en Inclusie

Er zijn concrete doelstellingen geformuleerd voor de periode 2021/2024 op het gebied van personeel, publiek, programmering en partners. Een Werkgroep Diversiteit, Inclusie en Toegankelijkheid, bestaande uit zeven medewerkers ziet driemaandelijks toe op vorderingen en initieert nieuwe activiteiten. In het jaarverslag wordt uitgebreid verantwoord wat er op dit gebied is gedaan en in gang is gezet.

Op het gebied van programmering, partners en publiek zijn er grote stappen gezet. De tentoonstelling *Kemet* was bij voorbaat bedoeld als samenwerkingsproject, met mensen uit de afrodiasporische en muziekgemeenschap. Zij speelden een grote rol in de inhoud, ontwikkeling en campagne van de tentoonstelling;

- De ontwerpers van bureau AFARAI (o.l.v. Afaina de Jong) was *Kemet* inhoudelijk en artistiek op het lijf geschreven. Kritische gesprekken hebben de tentoonstelling op alle fronten goed gedaan. Mede hierdoor werd *Kemet* genomineerd voor tentoonstelling van het jaar.
- De Klankbordgroep Katayoun Arian, Kiran Sukul, Richard Kofi, Beylula Yosef en Michael Ghebreab) dacht in zes sessies mee over de inhoud van tentoonstelling en teksten, het campagnebeeld, de communicatie en het educatieve aanbod
- Om een jonger en diverser publiek te bereiken werd het Amsterdamse bureau Kapoow aangetrokken, met als resultaat de opvallende (online) campagne.
- Muzikanten en kunstenaars, zoals artiesten Typhoon en Nnelg, deelden hun ervaringen, kritiek en creativiteit.
- De Amsterdamse DJ Rob Manga deelde zijn expertise op het gebied van muzikanten en hun maatschappelijke context. De muzikanten Jermaine Bridgewater, Esperanza Denswil en Ray Fuego deelden hun ideeën over het oude Egypte in de tentoonstelling met het publiek.
- Het evenementenprogramma *Kemet Connections* (acht avondopenstellingen) werd gemaakt door Joëlle Raus Prudence en Sheree Lenting, die niet alleen een onmisbare schakel bleken tussen het museum en hedendaags artistiek talent in Nederland, maar ook opbouwende kritiek met het projectteam deelden.
- Voor lokale borging van de tentoonstelling werd samengewerkt met platenzaak Plato en het jonge online radiostation Maxi Radio.
- Er was, naast het educatieve aanbod, een uitgebreid evenement voor het mbo inclusief een prijsvraag. Dit evenement was opgezet door een ROC-opleiding in Amsterdam
- In de gelijktijdige presentatie *Time and again Kemet* gaven vier kunstenaars eigentijdse en persoonlijke perspectieven op oudheden uit Egypte. Ze reageerden daarmee op de wijdverspreide eurocentrische verbeeldingen van de oud-Egyptische cultuur, die in de negentiende eeuw zijn ontstaan.



Jaarrekening 2023

Het is belangrijk te vermelden dat alle betrokkenen niet alleen inhoudelijk meewerkten aan de tentoonstelling, maar ook emotioneel. De ophef die vanuit Egypte ontstond, en het racisme dat volgde, heeft ook op hen een grote impact gehad. Dat zij desondanks het museum bleven bijstaan, is iets waar het RMO dankbaar voor is.

De samenwerking met tal van bi-culturele en jonge mensen werd herkend door de bezoekers. Na een voorzichtige aanloop in mei en juni was in de zomer zeventig procent van het publiek jonger dan 50 jaar. Het aantal bezoekers met een bi-culturele achtergrond was enorm. Bij de avondevenementen liep dit soms op naar twee-derde van de aanwezigen. Het RMO heeft geleerd dat er voor meer diversiteit in partners, publiek en programmering strikte keuzes gemaakt moeten worden.

In de evenementenprogrammering waren er meer activiteiten die bijdragen aan de diversiteit in het publiek, zoals de Midden-Oosten cultuurmarkt, Japanse vechtsportdemonstraties, de viering van het Assyrisch Nieuwjaar, de jaarlijkse vertoning van speelfilms in het kader van het Leids Filmfestival, de debatavond Made in Africa met Afrospectives en uiteraard de Museumnacht met ruim 3.000 bezoekers.

Op het gebied van personeel zijn er helaas geen veranderingen te melden. Er waren ook weinig vacatures. Bij de vrijwilligers is er een lichte groei in mensen met een bi-culturele achtergrond. Het RMO hoopt dat dit een trend wordt.

Vrijwilligers

Naast de staf zijn er 54 vrijwilligers, waarvan de meesten actief waren bij educatieve projecten in het museum en in de bibliotheek. De vrijwilligers zorgen dat de wetenschappelijke bibliotheek voor gasten geopend is, voeren nieuwe titels in en digitaliseren, ook vanuit huis, het archief. Daarnaast zijn zij betrokken bij het begeleiden van de kinderactiviteiten en het onderhouden van de museumtuin.

Wetsvoorstel normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

De directeur-bestuurder is Wim Weijland (1966). Hij is in vaste dienst sinds 6 juni 2006. De bezoldiging hoeft niet te worden aangemeld volgens de richtlijnen van de Wet Normering Topinkomens, omdat deze de norm niet overschrijdt. Zijn salaris is in deze jaarrekening opgenomen. De overige twee managementleden vallen niet onder de titel topfunctionaris.

De raad van toezicht wordt vergoed conform een vacatiegeldregeling waarin de vergoeding van eventuele gemaakte onkosten die verband houden met de werkzaamheden waarvoor het vacatiegeld wettelijk is geregeld, is verdisconteerd. De vergoedingen voor een bijgewoonde vergadering zijn afgeleid van het 'Besluit vergoedingen adviescolleges en commissies'. Dit besluit verwijst naar het maximum van salarisschaal 18 van bijlage B van Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren (1984) en wordt geïndexeerd. Tot een vergadering worden gerekend de middels notulen vastgelegde vergaderingen van de raad, alsmede vergaderingen van de structurele remuneratiecommissie, auditcommissie en de niet-structurele benoemingscommissie. Naast het bedoelde vacatiegeld ontvangen leden van de RvT een onkostenvergoeding voor zover die onkosten niet zien op dezelfde kosten als de kosten ter dekking waarvan het vacatiegeld van toepassing is. Vergoeding vindt enkel plaats na overlegging van bewijsstukken (bonnetjes, facturen). Dit laatste was in 2023 niet aan de orde.

Administratie ArcheoHotspots

In februari 2022 werd een overeenkomst gesloten tussen de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE), de Stichting ArcheoHotspots, waaronder de activiteiten van database en vondstmeldingsstelsel Portable Antiquities of the Netherlands (PAN) vallen, en het RMO. Deze overeenkomst beoogt PAN te verduurzamen. Tot ultimo 2028 is financiering door een subsidie van het ministerie veiliggesteld. Met het besluit tot het eveneens langjarig financieren van de ArcheoHotspot-activiteiten voelt de gelijknamige stichting zich gesterkt in haar streven archeologisch erfgoed van en voor iedereen te laten zijn. Kennisuitwisseling tussen PAN-medewerkers en RMO-medewerkers heeft geleid tot een eerste publieksactiviteit, namelijk de organisatie van de eerste Nationale Vondstendag.



Jaarrekening 2023

Ontwikkelingen na balansdatum

Inflatie

Ofschoon de inflatie ultimo 2023 beduidend lager was dan in de anderhalf jaar daarvoor -en structureel weer onder de 4% lijkt te liggen- blijft het een punt van zorg. Veranderingen in de inflatie hebben een grote invloed op de benodigde reserves voor o.a. de vaste opstelling en huisvesting.

Huisvesting

Per 1 januari 2024 is het OCW-huisvestingsbeleid voor Rijksmusea aangescherpt. De Rijksmusea nemen vrijwel alle resterende risico's voor het onroerend goed over. De musea ontvangen hiervoor extra huisvestingssubsidie zodat de nieuwe risico's verzekerd kunnen worden. Ook is er een bovengrens aan de aansprakelijkheid van de Rijksmusea, te weten 25% van de contractueel vastgelegde herbouwwaarde. Bij schades hoger dan 25% van de herbouwwaarde draagt het Rijk het risico voor het gedeelte boven de grens. Dit garandeert het voortbestaan van de Rijksmusea bij optreden van niet-verzekerbare risico's.

Wim Weijland Directeur- Bestuurder



Jaarrekening 2023

Verslag van de raad van toezicht

De raad is onder de indruk van hoe de directeur en de medewerkers in de jaren na alle coronabeperkingen het museum weer hebben gemaakt tot die fascinerende fysieke plek waar de oudheid en de Nederlandse archeologie tot leven worden gebracht. De raad dankt alle medewerkers daarvoor zeer. Het bezoekerscijfer, een belangrijke indicatie van hoe het museum het doet, steeg naar ruim 207.000.

Elk jaar kent het RMO een hoogtepunt, en in 2023 waren dat er zelfs twee waartussen het moeilijk kiezen is. Beide tentoonstellingen kenden een jarenlange, ook wetenschappelijke, voorbereiding en bleken op groot succes te kunnen rekenen.

De eerste is *Kemet. Egypte in hiphop, jazz, soul & funk*. Dit was een reis door de muziekgeschiedenis, op zoek naar de aantrekkingskracht en betekenis van het oude Egypte voor muzikanten uit deze muziekstijlen. Het museum wist met deze tentoonstelling een heel 'nieuw publiek' aan te trekken.

Van een andere aard is de in 2024 doorlopende indrukwekkende tentoonstelling *Het Jaar 1000*. Deze tentoonstelling voor alle leeftijden neemt de bezoeker mee op een kleurrijke tijdreis door het midden van de Middeleeuwen, met het jaar 1000 als eindbestemming. Ze voert de soms wel 1.000 bezoekers per dag langs dorpen, bezoekt de keizerlijke residentie in Nijmegen, en klopt aan bij de kathedraal van Utrecht en de schatkamers van Maastricht. Ook nemen zij een kijkje in Byzantium en het Rome van duizend jaar geleden.

De raad is onder de indruk van de kwaliteit van de beide tentoonstellingen, en van andere kleinere exposities die het licht zagen. Tentoonstellingen zijn altijd prestaties van het collectief en de raad feliciteert alle medewerkers met de resultaten van hun werk. Het was bovendien mooi om te zien hoeveel nationale en internationale aandacht beide exposities hebben gekregen.

De belangrijke aanwinst, met steun van de Vereniging Rembrandt, in 2022 van een unieke verzameling van 440 cameeën vroeg wederom om aandacht van museum en directeur, met name omdat de verzamelaar een collectie van 5.000 boeken, duizenden dia's en documentatie aan het museum schonk.

Er waren voor het museum, en daarmee voor de raad, belangrijke onderwerpen: de verbinding tussen buiten en binnen, digitalisering, diversiteit en duurzaamheid. Ook het komende jaar zal het (lovende) visitatierapport dat in 2022 verscheen een belangrijke rol spelen in het vorm geven van de museale koers. Het afgelopen jaar stond in het teken van het bevorderen van de zo gewenste meerstemmigheid, inzicht te zoeken in veranderingen in de samenleving ten behoeve van beleidsvorming voor de toekomst, en nog meer en zichtbaarder aan te sluiten bij de actualiteit. Met *Kemet* is dat uitstekend gelukt!

Het afgelopen jaar heeft het RMO een begin gemaakt met het denken over toekomstige samenwerking met het Thermenmuseum in Heerlen. De vraag kwam uit Heerlen, en het RMO, als nationaal platform voor de Nederlandse archeologie is graag bereid actief mee te denken hoe die samenwerking vorm kan krijgen. De raad is daar van het begin af aan goed bij betrokken geweest. De verwachting is dat in 2024 werkelijke stappen in de samenwerking worden gezet.

De raad houdt integraal toezicht op het beleid, de algemene gang van zaken en de continuïteit. Daarbij zijn de wetgeving, de statuten, de Code Diversiteit en Inclusie, de Governance Code Cultuur en de Fair Practice Code leidend. Het toezicht omvat de realisatie van de strategische doelstellingen, de opzet en de werking van de plannings- en controlecycclus, het risicomanagement en de naleving van wet- en regelgeving, waaronder de subsidievoorwaarden. De raad onderscheidt drie rollen: de toezichthoudende rol, de werkgeversrol en de adviesrol.

De raad kent een remuneratiecommissie en een auditcommissie. In de raad is de kennis en ervaring vertegenwoordigd die nodig zijn voor goed toezicht. Het beleid en de concretisering ervan maken deel uit van de informatie die de directeur verstrekt, naast financiële prognoses en managementrapportages. In het verslagjaar 2023 vergaderde de raad zes keer. Daarnaast waren er vergaderingen van de audit commissie, het overleg met de accountant, de overleggen met de ondernemingsraad en de regelmatige overleggen van de voorzitter met de directeur-bestuurder.



Jaarrekening 2023

Er zijn geen wisselingen in de samenstelling van de raad geweest; dat wordt anders in 2024, als twee leden van de raad terugtreden en twee nieuwe leden worden geworven. Op de agenda stonden, naast de reguliere punten, opgenomen bij de reflectie op de Governance Code Cultuur, de volgende onderwerpen:

De raad stemde in met:

- De jaarrekening van 2022
- Het jaarverslag van 2022
- De begroting voor 2024 en het operationele jaarplan 2024
- De tweede termijn lidmaatschap van prof. Miguel John Versluys
- Het wervingsprofiel voor twee nieuwe raadsleden

De raad werd geïnformeerd over

- De komende en lopende tentoonstellingen
- Een mogelijke samenwerking met het Thermenmuseum in Heerlen
- De schenking van een collectie voorwerpen m.b.t. de receptiegeschiedenis van het oude Egypte
- De overgang naar zelfstandig gebouwenbeheer met ingang van 2024
- De stand van zaken van de fondsen op naam en testamenten

De raad werd geconsulteerd over

- De digitaliseringsstrategie

Carel Stolker
Voorzitter raad van toezicht



Jaarrekening 2023

Raad van toezicht

Voorzitter: prof. mr. Carel J.J.M. Stolker (vanaf 01/09/2021)

Em. rector magnificus en oud-voorzitter CvB Universiteit Leiden

- Raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof 's-Hertogenbosch
- Lid raad van commissarissen Leiden & Partners
- Voorzitter bestuur Mecenaat Lakenhal Leiden
- Lid raad van advies Rechtbank Den Haag
- Voorzitter adviesraad NIAS-LORENTZ
- Lid raad van commissarissen Leyden Academy on Vitality and Healthy Aging

Marc van den Tweel (vanaf 02/12/2016)

Algemeen directeur NOC*NSF

- Lid raad van commissarissen Papendal Holding BV
- Voorzitter Stichting Kansspelbelangen NOC*NSF/ALN (STAK Nederlandse Loterij)
- Voorzitter raad van toezicht FREE Nature
- Lid Partnerships Working Group, European Paralympic Committee
- Chair Supervisory Board, Rewilding Europe

Dr. Annemarie van Geel (vanaf 01/05/2020)

Docent Diversiteit & Inclusie (Hogeschool Utrecht); eigenaar Faraasha Middle East Training & Advisory

- Lid Worldconnectors
- Ariane de Rothschild Fellow

Drs. Cateautje M.L. Hijmans van den Bergh MBA (vanaf 01/05/2020)

Bestuurslid Autoriteit Consument & Markt

- Lid raad van advies Stichting Spinozaprijs
- Voorzitter van de commissarissen van NLV BV (Nederlands Vastgoed)

Disa F. Jironet LLM LLB (vanaf 01/05/2020)

Officier van justitie, parket Amsterdam

- Lid bestuur stichting Prison Yoga Project Nederland

Prof. dr. Miguel John Versluys (vanaf 13/12/2019)

Hoogleraar klassieke en mediterrane archeologie, Universiteit Leiden

- Vicevoorzitter Wissenschaftliche Beirat Leibniz-Zentrum für Archäologie (LEIZA, Mainz)
- Lid Academia Europa
- Lid Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen

Governance Code Cultuur

De raad van toezicht en de directeur passen deze code toe sinds 2013. Soms wordt afgeweken van een deelprincipe. Aard en omvang van de organisatie of aanwezige kennis en ervaring leveren hiervoor de motieven. De raad agendeert de code jaarlijks en bekijkt of verbeteringen wenselijk zijn.

1. De organisatie realiseert zijn maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren.
 - De medewerkers zijn bekend met de missie en doelstellingen en dragen hieraan bij. Uitgangspunt is dat alle uitingen passen bij de kernwaarden betrouwbaar, initiatiefrijk en gastvrij.
 - Duurzaamheid in materiaalgebruik, energiebesparing, gebruik van fair chain en milieuvriendelijke producten en hergebruik van materialen is het streven. De raad is verheugd dat het label Green Key goud voor 2023 wederom werd toegekend.
 - Er is een kostenbewuste strategie, strikte begrotingsprincipes en een lean-and-mean organisatie in een open cultuur.
 - Bij medefinanciering door fondsen hanteert het RMO de stelregel, in afwijking van de code, dat bij een exploitatieoverschot de middelen niet gereserveerd worden voor het eigen vermogen. Het museum is van mening dat projectoverschotten terug horen te vloeien naar de betreffende fondsen, tenzij andersluidende afspraken zijn gemaakt.
 - Het diversiteitsbeleid is afgeleid van de Code Diversiteit & Inclusie. Er zijn concrete doelstellingen tot en met 2024 op het gebied van personeel, publiek, partners en programmering. Een werkgroep ziet driemaandelijks toe op de vorderingen.
 - Het RMO is erkend als culturele ANBI en heeft een CBF Erkenning.

2. De organisatie past de principes van de Code toe, volgt de aanbevelingen op en wijkt hiervan alleen gemotiveerd af.
 - De stichting Rijksmuseum van Oudheden kent sinds de verzelfstandiging in 1995 een raad van toezicht-model. Op de ANBI-pagina op de website is het bestuursmodel toegelicht.
 - De raad stemde in met deze reflectie op de code, geschreven door de directeur, en evalueerde het functioneren van de code.
 - Dit jaarverslag en de jaarrekening worden op de website geplaatst, inclusief de reflectie op de code.
 - Het belonings- en vergoedingsbeleid voor de directeur en de toezichthouders is in de jaarrekening opgenomen.

3. Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstremgeling, vermijden ongewenste belangenverstremgeling en gaan transparant en zorgvuldig om met tegenstrijdige belangen.
 - Het RMO verstrekt aan raadsleden en de directeur geen leningen en zakelijke garanties.
 - De jaarrekening vermeldt de nevenfuncties van raadsleden.
 - De nevenfuncties van de directeur zijn in het jaarverslag opgenomen.
 - Voor het aangaan van nevenfuncties door de directeur wordt toestemming aan de raad gevraagd. Dit was niet aan de orde.
 - Voor het aangaan van nevenfuncties door raadsleden wordt geen toestemming aan de raad gevraagd. De raad acht deze aanbeveling in relatie tot het RMO niet opportuun. Nieuwe nevenfuncties worden wel gemeld aan de raad.
 - Bij de nevenfuncties van de directeur en de raadsleden is geen sprake van ongewenste of tegenstrijdige belangenverstremgeling.
 - In de raad heeft geen voormalig RMO-directeur zitting. In de statuten is vastgelegd dat zulks twee jaar na het vertrek van de directeur mogelijk is. Dit is een afwijking van code. De raad volgt de aanbeveling voor een vierjaarstermijn op.
 - Er zijn door de directeur of de raad geen besluiten genomen waarbij sprake was van tegenstrijdig belang.

4. Bestuurders en toezichhouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
 - Er is een directiereglement.
 - De directeur overlegt wekelijks met de leden van het managementteam. Besluiten worden in de MT-notulen vastgelegd.
 - Majeure strategische MT-besluiten en beleidsbeslissingen worden voor accordering aan de raad voorgelegd.
 - De bezoldiging van de directeur is conform de Wet Normering Topinkomens. Hij heeft een contract voor onbepaalde tijd. Zijn bezoldiging wordt vermeld in de jaarrekening.
 - De remuneratiecommissie, bestaande uit leden Stolker en Hijmans van den Berg, besprak in juni met de directeur zijn functioneren.
 - De directeur vraagt regelmatig individueel advies aan de raadsleden.
 - Toezichhouders worden geacht aanwezig te zijn bij openingen van tentoonstellingen.
 - Er is een raad van toezichtreglement, waarin de onderlinge portefeuilleverdeling, de werkwijze, de omgang met de directeur en de handelwijze bij tegenstrijdige belangen zijn opgenomen.
 - De leden Versluys en Stolker hadden een overleg met de ondernemingsraad.
 - De leden Hijmans van den Bergh en Van den Tweel vormen de auditcommissie. De auditcommissie kent een reglement. Met de commissie is de prognose 2023, de begroting 2023, de managementletter en de vacatiegeldenregeling besproken.
 - De leden Jironet en Versluys vormen, met de directeur in de rol van adviseur, de benoemingscommissie. Tezamen met een extern wervingsbureau stelden zij de profielen en werkwijze vast inzake twee nieuwe leden die in 2024 benoemd moeten worden.

5. Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.
 - De directeur handelt bij het vervullen van zijn taken vanuit het doel als stichting (het behouden, beheren en ontsluiten van een rijkscollectie) én vanuit de doelen die gesteld zijn om de maatschappelijke inbedding vorm te geven (centraal podium van de Oudheid, leeromgeving, verleden en heden binden).
 - De directeur is verantwoordelijk voor de verhouding met subsidieverstrekkers, sponsors, particuliere schenkers en fondsen.
 - De directeur voerde met de leden van het managementteam het jaarlijkse monitorgesprek met een accountmanager van OCW.
 - Er is één bestuurder. In het managementteam zijn taken en verantwoordelijkheden verdeeld. Het hoofd financiën en bedrijfsvoering is volledig tekenbevoegd.

6. Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.
 - Nieuwe wet- en regelgeving wordt door het bestuur toegepast.
 - Het bestuur volgt voor de honorering het beloningsbeleid uit de cao en het AWWN-functiehuis.
 - Bij discussie over de inschaling wordt de functie gewogen. Dit is bij de inschaling van de projectleiders van tentoonstellingen gebeurd.
 - De directeur legde het jaarplan en de begroting 2023 ter goedkeuring aan de raad voor.
 - Er is een integriteitsbeleid met daarin afspraken over de ethische code van de ICOM, nevenwerkzaamheden, het melden van financiële belangen, een procedure ongewenst gedrag, declaratieregeling, klokkenluidersregeling, communicatie met pers, omgang met geschenken en giften en omgang met internet en sociale media.
 - Er is een interne en een externe vertrouwenspersoon.
 - De beschrijving van het risicomanagement is geactualiseerd en opgenomen in de jaarrekening.
 - De Fair Practice Code wordt gevolgd.

7. De raad van toezicht voert zijn toezichhoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.
 - De raad kent vaste onderwerpen die tot het toezicht behoren, zoals realisatie van doelstellingen, strategie, risicobeheer, huisvesting en financieel beleid. Onderwerpen op het

gebied van personeelsbeleid, medezeggenschap, diversiteit, duurzaamheid en integriteitsbeleid komen indien actueel aan de orde.

- De raad vergaderde zes maal, waarvan tweemaal digitaal. Een lid was wegens omstandigheden het gehele jaar afwezig.
 - De raad ziet toe op de relatie met publieke en private partijen. Het contact met hen is een taak van de directeur. De raad kan betrokken worden.
 - Share Impact Accountants is in 2021 benoemd tot accountant voor vier jaar.
 - Het gesprek met de accountants over de managementletter, de reactie van het management hierop, het werkproces en de getrouwheid van de jaarrekening 2023 is op 28 maart 2024 gevoerd in een vergadering met de raad. De jaarrekening werd door het management vooraf besproken met de auditcommissie.
 - De directie stelde de beloning voor de accountant vast.
 - De management assistente droeg zorg voor ondersteuning voor de raad.
 - De voorzitter bereidde met de directeur de agenda voor, leidde de vergaderingen, zorgde voor zorgvuldige besluitvorming en zag toe op het functioneren van de raad.
 - De raad evalueerde zichzelf niet.
 - Een verslag van de raad maakt deel uit van het jaarverslag en de jaarrekening.
8. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.
- De raad bestaat uit zes leden. Het statutaire minimum is vijf.
 - De zittingstermijn voor de leden is tweemaal vier jaar.
 - Er waren geen wijzigingen in de samenstelling. In 2024 ontstaan twee vacatures en voor de invulling daarvan wordt de raad bijgestaan het bedrijf Partners at Work.
 - Het rooster van aftreden is opgenomen in het jaarverslag en op de website.
 - Er is een profielschets voor de raad, die recht doet aan de toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol en ingaat op de gevraagde deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. Deze is verkort opgenomen op de website.
 - Ieder lid beschikt tenminste over twee competenties die in het profiel zijn opgenomen en draagt met eigen deskundigheid bij aan de kennis en expertise waarover de raad moet beschikken.
 - Het beleid inzake de vergoeding voor de toezichthouders is opgenomen in de jaarrekening.
 - De vergoeding is gebaseerd op een vacatiegeldregeling die toeziet op aanwezigheid bij vergaderingen van de raad en van deelcommissies.



Jaarrekening 2023

Jaarrekening 2023

Balans per 32 december 2023

(na resultaatbestemming)

	Saldi per 31 december	2023	2022
II Materiële vaste activa		1.154.051	1.128.530
Totale vaste activa		1.154.051	1.128.530
IV Voorraden		86.085	90.663
V Vorderingen		2.297.926	2.192.513
VII Liquide middelen		17.527.228	15.161.244
Totale vlottende activa		19.911.239	17.444.420
Totale Activa		21.065.290	18.572.950
I Algemene reserve		1.330.102	1.313.776
II Bestemmingsreserves		2.962.680	3.013.672
V Overige bestemmingsfondsen		1.702.732	1.065.170
Totale eigen vermogen		5.995.514	5.392.618
VI Aankoopfonds		4.001.242	2.473.692
VII Groot onderhoud gebouwen en installaties		6.823.040	5.718.564
VIII Overige voorzieningen		75.515	77.550
Totale voorzieningen		6.898.555	5.796.115
IX Langlopende schulden		2.258.958	2.772.756
X Kortlopende schulden		1.911.021	2.137.769
Totale Passiva		21.065.290	18.572.950



Jaarrekening 2023

Categoriale exploitatierekening

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Publieksinkomsten binnenland	1.618.721	1.405.000	1.330.008
2. Kaartverkoop	1.123.931	965.000	887.965
3. Overige publieksinkomsten	494.789	440.000	442.042
4. Publieksinkomsten buitenland	250.813	275.000	793.090
Totaal Publieksinkomsten	1.869.534	1.680.000	2.123.098
8. Overige directe inkomsten	29.150	25.000	47.330
Totaal Directe inkomsten	1.898.683	1.705.000	2.170.428
11. Indirecte inkomsten	388.133	222.000	254.016
12. Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	1.524.945	80.000	667.102
13. Private middelen – bedrijven	1.395	2.000	172.740
14. Private middelen - private fondsen	232.248	112.979	2.549.500
15. Private middelen - goede doelenloterijen	937.784	500.000	598.873
Totaal bijdragen uit private middelen	2.696.372	694.979	3.988.215
Totaal eigen inkomsten	4.983.189	2.621.979	6.412.659
Totaal structureel OCW	8.705.801	7.649.146	8.084.146
20. OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid	4.843.141	4.111.147	4.546.147
21. OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	2.848.432	2.585.966	2.585.966
22. OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	1.014.228	952.033	952.033
Totale structurele subsidie	8.705.801	7.649.146	8.084.146
28. Incidentele publieke subsidies	731.413	0	752.085
Totaal subsidies	9.437.214	7.649.146	8.836.231
Totale Baten	14.420.403	10.271.125	15.248.891
1. Personeelslasten	4.817.946	3.984.470	4.264.470
2. Huisvestingslasten	3.747.575	2.547.517	2.746.840
3. Afschrijvingen	135.446	106.021	104.146
4. Aankopen	455.745	200.000	6.014.378
5. Overige lasten	3.401.956	3.345.024	3.575.738
Totale Lasten	12.558.669	10.183.032	16.705.572
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	1.861.734	88.093	-1.456.681
7. Saldo rentebaten / -lasten	495.011	72.000	-7.621
8. Mutaties Aankoopfonds	-1.570.800	0	1.121.514
Exploitatieresultaat	785.946	160.093	-342.788
Dotaties	1.363.862	430.000	1.933.503
Onttrekkingen	594.242	270.000	2.276.707
Resultaat na Mutaties	16.325	93	416

Functionele exploitatierekening

	Collectie functie	Publieks- functie	Algemeen beheer	Realisatie
Publieksinkomsten binnenland	-	1.617.156	1.565	1.618.721
2. Kaartverkoop	-	1.123.931	-	1.123.931
3. Overige publieksinkomsten	-	493.224	1.565	494.789
4. Publieksinkomsten buitenland	-	250.813	-	250.813
Totaal Publieksinkomsten	-	1.867.969	1.565	1.869.534
8. Overige directe inkomsten	595	28.555	-	29.150
Totaal Directe inkomsten	595	1.896.523	1.565	1.898.683
11. Indirecte inkomsten	95.216	148.341	144.576	388.133
12. Private middelen – particulieren/vriendenver.	3.564	1.091.007	430.375	1.524.945
13. Private middelen – bedrijven	-	1.395	-	1.395
14. Private middelen - private fondsen	6.697	225.551	-	232.248
15. Private middelen - goede doelenloterijen	-	300.221	637.562	937.784
Totaal bijdragen uit private middelen	10.261	1.618.174	1.067.937	2.696.372
Totaal eigen inkomsten	106.072	3.663.038	1.214.079	4.983.189
Totaal structureel OCW	2.607.563	1.174.632	80.465	3.862.660
20. OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid	463.418	4.379.723	-	4.843.141
21. OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	1.593.335	1.174.632	80.465	2.848.432
22. OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	1.014.228	-	-	1.014.228
Totale structurele subsidie	2.607.563	1.174.632	80.465	3.862.660
28. Incidentele publieke subsidies	422.575	289.525	19.313	731.413
Totaal subsidies	3.030.138	1.464.157	99.778	4.594.073
Totale Baten	3.136.210	5.127.195	1.313.856	9.577.262
1. Personeelslasten	2.231.434	2.000.778	585.735	4.817.946
2. Huisvestingslasten	2.096.064	1.545.657	105.854	3.747.575
3. Afschrijvingen	16.651	29.266	89.530	135.446
4. Aankopen	25.370	-	430.375	455.745
5. Overige lasten	674.782	2.284.668	442.507	3.401.956
Totale Lasten	5.044.300	5.860.369	1.654.000	12.558.669
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-1.444.672	3.646.550	-340.143	1.861.734
7. Saldo rentebaten / -lasten	-	-	495.011	495.011
8. Mutaties Aankoopfonds	-1.515.885	-54.915	-	-1.570.800
9. Toerekening Algemeen Beheer	-36.068	-65.246	101.314	-
Exploitatieresultaat	-2.996.624	3.526.389	256.181	785.946



Jaarrekening 2023

Toelichting bij de Jaarrekening 2023

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens het Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024 (hierna afgekort tot OCW-Handboek). Bij de totstandkoming is aansluiting gezocht met Titel 9 BW 2 en RJ 640 (Organisaties zonder winstoogmerk).

Grondslagen voor de financiële verslaglegging

Algemeen

De statutaire naam is Stichting Rijksmuseum van Oudheden (statutaire vestigingsplaats: Leiden, adres: Rapenburg 28, Postbus 11114, 2301 EC Leiden. KvK: 41169522). Het RMO heeft als hoofdactiviteit het beheer, behoud en zichtbaar maken van de rijkscollectie archeologie.

Deze jaarrekening betreft het boekjaar 2023, eindigend op 31 december 2023. De vergelijkingsinformatie betreft het boekjaar eindigend ultimo 2022.

Tenzij anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het RMO zullen toevloeien én de waarde betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen én de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans indien een transactie niet leidt tot een verandering in de economische realiteit van het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat (nagenoeg) alle rechten op economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Dit geldt vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van toekomstige economische voordelen.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Omzet wordt verantwoord als er een redelijke zekerheid bestaat dat er toekomstige voordelen uit voortvloeien en dat deze voordelen betrouwbaar kunnen worden geschat.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in hele euro's, tenzij anders vermeld.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Gebruik van schattingen

De jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen, op baten en lasten en op de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Grondslagen betrekking hebbende op de balans

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten vorderingen, liquide middelen, langlopende- en kortlopende schulden.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, inclusief direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en direct toerekenbare transactiekosten, is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde. Op vorderingen wordt een noodzakelijk geachte voorziening getroffen voor risico van oninbaarheid.

Het RMO maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Materiële vaste activa

De afschrijvingen zijn een percentage van de aanschafprijs, volgens de lineaire methode en op basis van de economische levensduur. Dat resulteert in afschrijvingspercentages van 33% voor hard- en software, 20% voor apparatuur en 10% of 20% voor inventaris en installaties. De opstelling *Nederland in de Romeinse Tijd* is, gelet op de beoogde korte looptijd, over 5 jaar afgeschreven. De tentoonstelling *Cameeën* wordt vanwege de looptijd over 8 jaar afgeschreven. Op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

Investeringssubsidies worden onder de langlopende schulden verantwoord. De investeringssubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering.

De museale collectie is eigendom van het Rijk en wordt derhalve niet afgeschreven.

Voorraden

Handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten, zoals invoerrechten, transportkosten en andere kosten die direct worden toegerekend aan de verwerving van voorraden. Handelskortingen, rabatten en soortgelijke (te) ontvangen vergoedingen met betrekking tot de inkoop, worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs. Bij de waardering wordt rekening gehouden met de eventueel op de balansdatum opgetreden waardevermindering.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder de alinea financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Bestemmingsreserves

Het bestuur heeft bestemmingsreserves afgezonderd voor specifieke doelen. De bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald, en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze beperking opheffen. De Coronareserve vormt hierop een uitzondering, omdat de besteding door de betreffende beschikking voorgegeven wordt.

Bestemmingsfonds(en)

Bestemmingsfonds(en) betreffen middelen die zijn verkregen met een door derden aangegeven specifieke bestemming.

Aankoopfonds

De onderdelen van de subsidie en overige bijdragen die bestemd zijn voor het verrijken van de collectie worden, evenals de aankopen zelf, in de exploitatierekening verantwoord. De bedragen, verkregen ten behoeve van collectievorming, die ultimo boekjaar nog niet zijn besteed aan aankopen, worden toegevoegd aan het aankoopfonds. Bij aankoop in latere jaren vallen deze bedragen vrij ten gunste van de exploitatie. Deze mutatie in het aankoopfonds wordt separaat verantwoord in de exploitatierekening. Het aankoopfonds maakt geen deel uit van het eigen vermogen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven, die naar verwachting noodzakelijk zijn om verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting, als gevolg van een gebeurtenis in het verleden;
- en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt;
- en het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitgave van middelen nodig is.



Jaarrekening 2023

Voorziening groot onderhoud

Een voorziening wordt gevormd voor te verwachten kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen en installaties, op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud in het MOIP en de periode tot het begin van de werkzaamheden voor het groot onderhoud. De uitgaven voor groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening. Indien de kosten van het groot onderhoud uitkomen boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de meerkosten verwerkt ten laste van de categoriale exploitatierekening.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft een geschat bedrag, gebaseerd op gedane toezeggingen, leeftijden en een inschatting van de duur van de arbeidsovereenkomst.

Langlopende schulden

Investeringsubsidies worden onder de langlopende schulden verantwoord. De investeringssubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering. De waardering van de langlopende schulden is toegelicht in de alinea financiële instrumenten.

Kortlopende schulden

De waardering van de kortlopende schulden is toegelicht in de alinea financiële instrumenten.

Presentatiewijzigingen

Er hebben geen presentatiewijzigingen plaatsgevonden.

Grondslagen die betrekking hebben op de bepaling van het resultaat

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de netto-omzet, tegen de reële waarde van de (te) ontvangen vergoeding, na aftrek van retourzendingen, tegemoetkomingen, handels- en volumekortingen. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden in de categoriale exploitatierekening verwerkt. Dat is aan de orde wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze is bepaald, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of eventuele retourzendingen van goederen betrouwbaar zijn ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de goederen.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen. Deze worden in de categoriale exploitatierekening verwerkt. Dit gebeurt nadat het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze is bepaald, de inning waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar is bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk nog) moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien, op betrouwbare wijze zijn bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die gedekt zijn door de opbrengsten. Bij meerjarige tentoonstellingen, in opdracht van andere musea of culturele organisaties, worden de opbrengsten genomen naar rato van de verrichte prestaties, waarbij de gerealiseerde kosten als een proxy voor de voortgang dient (percentage of completion).

Bijdragen uit private middelen

Bijdragen uit private middelen zijn verantwoord in het jaar waarin zij zijn ontvangen, met uitzondering van ontvangsten die worden toegerekend aan een periode waarin een bepaalde actie heeft plaats gevonden.

Personeelsbeloningen

De salarissen van de medewerkers worden als last in de categoriale exploitatierekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het



Jaarrekening 2023

meerdere opgenomen als een overlopend actief, voor zover er sprake is van terugbetaling door medewerkers of van verrekening met toekomstige betalingen door het RMO.

Pensioenen

De pensioenlast in de verslagperiode dient gelijk te zijn aan de verschuldigde premie aan het pensioenfonds over die periode. Indien premies op de balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt een verplichting opgenomen. Als op de balansdatum de betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen. Dat geldt indien er sprake is van terugbetaling door het pensioenfonds of van verrekening met toekomstige verschuldigde premies. Op de balansdatum wordt een voorziening opgenomen voor additionele verplichtingen ten aanzien van het pensioenfonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat bij de afwikkeling betalingen zullen plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden ingeschat. Het (eventueel) opvoeren van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de noodzakelijke bedragen om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen. Bij een overschot op balansdatum bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen. Dit geldt indien het RMO de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar het RMO toevloeit en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld. De pensioenregeling is als een toegezegde bijdrageregeling verantwoord. Hierbij heeft het RMO bij een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds geen verplichtingen tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten, zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij worden ontvangen en dat het RMO voldoet aan de geformuleerde voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden als opbrengsten in de winst- en verliesrekening opgenomen. In de periode waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden in de categoriale exploitatierekening opgenomen, gedurende de gebruiksduur van het actief.

Baten uit nalatenschappen en legaten

Een conservatieve schatting van baten uit nalatenschappen wordt verwerkt in het verslagjaar waarin het museum van de executeur testamentair bericht ontvangt dat het museum begunstigde in een nalatenschap is. Definitieve verantwoording vindt plaats in het jaar dat de akte van verdeling, of als er geen akte van verdeling is, de rekening en verantwoording is ontvangen. Een voorschot dat wordt ontvangen voordat de akte van verdeling of de rekening en verantwoording is ontvangen, wordt verwerkt als een bate uit nalatenschap in het verslagjaar waarin het voorschot wordt ontvangen.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2017 is het RMO formeel belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Het museum is sinds 2019 in contact met de belastinginspecteur om tot een vrijstelling van deze belasting te komen. De belastinginspecteur heeft aangekondigd het dossier ná midden maart 2024 weer op te pakken. Vooruitlopend op de uitkomst neemt het RMO geen verplichting voor de vennootschapsbelasting op.

Vreemde valuta

Vreemde valuta worden op het moment van transactieverwerking omgerekend in euro tegen de waarde op dat moment. Koersverschillen gaan bij de transactieverwerking ten laste van het resultaat.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar.

WNT

Voor de uitvoering van de Wet Normering Topinkomens heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT.



Verdeelsleutel voor toerekening van baten en lasten aan museale functies

Bij de functionele exploitatierekening worden de onderstaande verdeelsleutels toegepast:

Directe opbrengsten: Deze omvatten de entreeopbrengsten, de opbrengsten uit de winkel en het café, opbrengsten van rondleidingen en educatieve programma's en directe sponsoring.

Indirecte opbrengsten: Deze bestaan voornamelijk uit huuropbrengsten. Deze opbrengst wordt aan algemeen beheer toegerekend.

Subsidie OCW: De huisvestingsubsidie wordt toegerekend op basis van een procentuele verdeling, op basis van een inschatting van het gebruik over de museale functies. De subsidie voor de collectiefunctie en de exploitatiebijdrage wordt toegerekend op basis van de uitgaven, inclusief toerekening aan de post algemeen beheer.

Overige subsidies en bijdragen: Deze worden aan de functie toegerekend die voor de uitvoering van de gesubsidieerde of medegefinancierde activiteit verantwoordelijk is en daardoor de tegenprestatie levert.

Salariskosten: De personeelslasten worden toegerekend op basis van het formatieoverzicht.

Afschrijvingen: De afschrijvingskosten worden aan de betreffende functie toegerekend.

Huur: Deze wordt toegerekend op basis van een procentuele verdeling en op basis van een inschatting van het gebruik over de museale functies.

Overige lasten: De overige lasten worden, indien mogelijk, door middel van kostenplaatsen aan museumfuncties toegerekend. Algemene kosten, zoals voor het MT, de financiële afdeling, automatisering worden als algemeen beheer gekenmerkt en uiteindelijk over de museumfuncties verdeeld.

Toerekening algemeen beheer: De toerekening van het algemeen beheer vindt plaats middels een resultaatafhankelijke toeslag, op basis van de som van de totale baten en lasten per museumfunctie. De rekenmethode wordt door het Handboek OCW voorgeschreven.

Toelichting op de balans

Vaste activa

	Beginsaldo	Investerings	Afschrijvingen	Buiten gebruik	Eindsaldo
Aanschafwaarde inventaris	2.316.000	315.763	-	-52.500	2.579.263
- /- Cum. afschrijving	1.417.156	-	210.711	-	1.627.867
Boekwaarde inventaris	898.844	315.763	-210.711	-52.500	951.396
Aanschafwaarde vaste opstelling	474.658	39.293	-	-	513.951
-/- Cum. afschrijving	244.972	-	66.323	-	311.295
Boekwaarde vaste opstelling	229.686	39.293	-66.323	-	202.656
Boekwaarde vaste activa	1.128.530	355.056	-277.035	-52.500	1.154.051

De grootste aanschaf betrof dertig vitrines voor het project Onder Ons, zodat de museale partners in den lande gebruik kunnen maken van vitrines met een optimaal veiligheidsniveau. Vanaf 2018 worden vaste opstellingen geactiveerd. Vaste opstellingen uit de periode 2010-2017 zijn niet geactiveerd en veroorzaken een afwijking tussen de verzekerde waarde en de actuele kostprijs.

Vlottende activa

Voorraden

De voorraadwaarde is redelijk stabiel. Beoogd wordt een voorraadwaarde van ongeveer €75.000. De voorraadwaarde is gebaseerd op een voorraadtelling en de meest recente kostprijs per product. Bij een verkoop wordt de voorraad afgewaardeerd tegen de inkoopprijs. Deze prijs is als last terug te vinden in de exploitatierekening. Voor afgeprijsde artikelen wordt de boekwaarde niet gecorrigeerd. Indien noodzakelijk wordt een voorziening voor incurante voorraad opgenomen. De kostprijs blijft onveranderd, waardoor er een negatieve marge op het product kan ontstaan.

Afwaardering van de voorraad gebeurt na de jaarlijkse winkeltelling. De totale voorraadwaarde wordt berekend door ieder voorradig artikel met aantal en kostprijs te vermenigvuldigen. De opbrengstwaarde van boeken wordt door de boekprijsbinding bepaald, voor andere artikelen bepaalt het museum de verkoopprijs.

Vorderingen

In de vorderingen is een bedrag van €54.600 opgenomen voor de aankoop van een Egypte-collectie van de familie Demarée. De collectie is in 2015 met een notariële koop/schenkovereenkomst gekocht voor een bedrag van €546.000, te betalen in tien jaar. In de overeenkomst is opgenomen dat het RMO de jaarlijks verschuldigde termijn geschonken krijgt. De tegenwaarde hiervan, in de vorm van een vordering van de familie Demarée op het RMO, is opgenomen onder langlopende en kortlopende schulden.

Ook voor de notariële koop/schenkovereenkomst van de grootste collectie archeologisch tin in Nederland is een vordering opgenomen. Hiervan is de tweede aflossing verwerkt. Het betreft de nog te verrekenen schenking van €637.485 van dhr. W. van Wijk en nog te verrekenen schenking van €489.840 van mevr. C. van Wijk-Slob. Deze collectie is in 2022 voor een totaalbedrag van €1.878.875 verworven, te betalen in vijf jaar, waarbij de familie Van Wijk jaarlijks een vijfde deel aan het RMO schenkt.

Er is voorts een netto BTW-vordering van €258.609 opgenomen. Onder de overige vorderingen vallen twee legaten (tezamen €395.000), rentebaten over het vierde kwartaal (€136.570), een vordering vanwege de Museumkaartvergoeding van €106.742, een nog te ontvangen bijdrage van het Mondriaan Fonds van €75.000 voor Kemet en nog te factureren omzet voor de reizende tentoonstelling in Australië (€70.364).

Liquide middelen

	2023	2022
Deposito's en spaarrekeningen	17.508.612	15.145.212
Kasgelden	4.475	6.868
Rekening courant	14.141	9.164
Saldo per 31 december	17.527.228	15.161.244

De liquide middelen zijn met bijna €2,4 miljoen toegenomen ten opzichte van 2022. Deze stijging wordt o.a. veroorzaakt door de projectsubsidie voor Veilig Werken op Hoogte, de legaten die het RMO mocht ontvangen, de bijdrages van de VriendenLoterij en het niet uitgegeven deel van de Huisvestingssubsidie die gespaard wordt voor toekomstig groot onderhoud.

Eigen vermogen

	Beginsaldo	Dotatie	Onttrekking	Eindsaldo
Algemene Reserve	1.313.777	16.325	-	1.330.102
Bestemmingsfonds Corona	689.100	-	550.992	138.108
Bestemmingsfonds VriendenLoterij	1.065.170	637.562	-	1.702.732
Bestemmingsreserve vaste presentatie	2.324.572	500.000	-	2.824.572
Totaal Eigen Vermogen	5.392.618	1.153.888	550.992	5.995.514

Algemene reserve

De aan de Raad van Toezicht voorgestelde dotatie van het resultaat aan de Algemene reserve is in deze jaarrekening verwerkt.

Bestemmingsfonds VriendenLoterij

Het RMO ontvangt een jaarlijkse structurele bijdrage van €200.000 van de VriendenLoterij. Daarnaast ontving het RMO €437.562 uit geormerkt werven en extra trekkingen. Met name omdat het museum dit jaar geen grote aankopen heeft gedaan, is de volledige bijdrage van de VriendenLoterij toegevoegd aan het Bestemmingsfonds VriendenLoterij.

Bestemmingsfonds Corona (RAOCCC)

Er is in 2023 geen subsidie in het kader van de RAOCCC ontvangen.

Bij de eerste subsidieverlening in 2020 moest het RMO een 'Coronabegroting' tot en met 2024 indienen, met het oog op de onzekerheid over de duur en uitwerking van de pandemie. De begroting ging uit van een geleidelijke terugkeer naar slechts 200.000 bezoekers in 2024 en een navenant terughoudende compensatie van de gederfde publieksinkomsten uit het Bestemmingsfonds Corona. In 2023 heeft het RMO meer bezoekers verwelkomd dan in de aangepaste begroting voor zowel 2023 als 2024 was voorzien. Daarmee is duidelijk geworden dat de toenmalige managementinschatting te behoudend was. Dit resulteert in een gewijzigde managementinschatting van gederfde publieksinkomsten op basis van 210.000 jaarlijkse bezoekers, waardoor €428.000 aan het Bestemmingsfonds onttrokken wordt. Daarnaast is €112.943 uit het fonds onttrokken voor de zomertentoonstellingen Kemet en Op zoek naar Toetanchamon. De pandemie heeft tot vertraging in deze tentoonstellingen geleid en de kosten van Kemet waren beduidend hoger dan wat normaliter aan zomertentoonstellingen wordt besteed. Bovendien zijn Covid-gerelateerde ziektekosten van €10.049 ten laste van het Bestemmingsfonds Corona gebracht.

Met een mogelijke uitzondering voor Covid-gerelateerde ziektekosten wordt verwacht dat er in 2024 geen verdere onttrekkingen aan dit bestemmingsfonds zullen zijn. Het bestuur is voornemens het saldo van €138.108 per ultimo 2024 ten bate van de exploitatie vrij te laten vallen.



Jaarrekening 2023

Bestemmingsreserve vaste presentatie

Voorafgaand aan de toekomstige vernieuwing van de vaste opstellingen, te beginnen met Archeologie van Nederland (circa 2026), zal het vereiste vermogen op basis van de huidige inflatieverwachting €6,1 miljoen dienen te bedragen. De inflatie is in 2023 beduidend lager uitgekomen dan in 2022 verwacht werd. De Nederlandsche Bank voorziet inflatie die op middellange termijn afneemt naar 2,5% per jaar. Rekenkundig is per ultimo 2023 een minimaal weerstandsvermogen nodig van €4,0 miljoen. Per 2022 bedroeg het weerstandsvermogen €3,6 miljoen (de jaarrekening 2022 vermeldde €4,3 miljoen doordat de Coronareserve abusievelijk meegerekend was). De bestemmingsreserve vaste presentatie is verhoogd met €500.000 tot €4,1 miljoen, iets meer dan rekenkundig noodzakelijk is.

Resultaatbestemming

Het exploitatieresultaat van €785.946 wordt door dotaties verminderd:

- Een dotatie van €500.000 aan de bestemmingsreserve vaste presentatie, voor de financieringsfunctie van het eigen vermogen.
- Een dotatie aan de voorziening VriendenLoterij Fonds van €637.562, zijnde de van deze loterij ontvangen bedragen.

Hier staat tegenover een stijging van het resultaat met €594.242, hoofdzakelijk door de onttrekkingen ten laste van de coronasubsidie. Daarnaast zijn er meerdere bedragen tussen €1.250 en €20.000 aan Fondsen op Naam onttrokken.

Aan de raad van toezicht wordt voorgesteld deze dotaties en onttrekkingen goed te keuren en het daaruit resulterende nettoresultaat van €16.325 aan de algemene reserve toe te wijzen. De in deze jaarrekening opgenomen balans loopt op dit besluit vooruit en toont het toegewezen nettoresultaat als deel van de algemene reserve.

Aankoopfondsen

	Beginsaldo	Toevoeging	Onttrekking	Eindsaldo
Aankoopfonds	1.830.856	661.750	-	2.492.605
Aankoopfonds private schenkingen	67.292	12.090	-	79.382
Bibliotheekfonds private schenkingen	6.050	192	-	6.242
Digitaliseringsfonds private schenkingen	-	5.000	-	5.000
Educatiefonds private schenkingen	10.175	392	-	10.567
Fondsen op naam	543.240	892.092	44.750	1.390.582
Elisabet Huss Fonds	105.529	576.092	0	681.621
Eega van Asklepios Fonds	90.000	-	-	90.000
Van der Schansfonds	40.000	-	5.000	35.000
Barreveldfonds	6.119	-	-	6.119
Kompier-Knoopfonds	8.000	2.000	1.250	8.750
Postma-Boschfonds	9.300	-	-	9.300
Douggafonds	6.000	7.000	4.000	9.000
Norma Kok Fonds	8.000	275.000	-	283.000
Sigrid van Roode Fonds	4.000	2.000	-	6.000
Fonds Raven-Boissevain	20.000	10.000	5.000	25.000
Nico en Riekie Bijnsdorp Glasfonds	12.000	4.000	-	16.000
Gildemeester Fonds	174.952	-	-	174.952
Co Sloof Fonds	4.000	4.000	3.000	5.000
Baijens-Thöne Fonds	4.000	4.000	5.000	3.000
Stijn en Maja Koster Fonds	51.340	-	20.000	31.340
Plinius Boekenfonds	-	4.000	1.500	2.500
Inanna & Ishtar Fonds	-	4.000	-	4.000
Opgravingsfonds private schenkingen	14.292	592	-	14.884
Restauratiefonds private schenkingen	1.788	192	-	1.980
Totaal	2.473.692	1.572.300	44.750	4.001.243

De particuliere donaties bestaan uit twee groepen: fondsen op naam, met doelen die door de schenker ingesteld zijn en periodieke en eenmalige donaties waarbij de donateur een doel heeft aangegeven (aankopen, opgravingen, restauratie, bibliotheek, educatie). Hoewel het museum na de donaties een relatief grote mate van bestedingsvrijheid heeft, willen de donateurs dat hun schenking specifiek wordt ingezet. Dit is de reden dat deze schenkingen als vreemd vermogen in de balans zijn opgenomen en niet als eigen vermogen.

Het RMO heeft ruim negen ton aan private bijdragen met geormerkte doelen ontvangen, zonder de jaarlijkse vrijval uit eerdergenoemde koop/schenk overeenkomsten. Het legaat van mevrouw Elisabet Huss is in 2023 afgerond. Een erfenis van mevrouw Norma Kok is nog niet volledig afgerond. Het in de jaarrekening verantwoordde bedrag is een behoudende schatting. Uit de fondsen op naam is €44.750 onttrokken. Voor inhoudelijke informatie over de fondsen op naam wordt verwezen naar de paragraaf over private fondsen op naam aan het eind van deze jaarrekening.

Het RMO heeft naast de private bijdragen €650.000 aan het algemene aankoopfonds kunnen toevoegen.



Jaarrekening 2023

Voorzieningen

	Beginsaldo	Toevoeging	Onttrekking	Eindsaldo
Voorziening Jubileumsuitkeringen Voorziening	77.550	4.026	6.062	75.515
Onderhoud en instandhouding	5.490.679	821.091	400.271	5.911.498
Totaal Voorzieningen	5.568.229	825.117	406.333	5.987.013

De voorziening groot onderhoud vloeit voort uit het nieuwe huisvestingstelsel. Voor de panden aan het Rapenburg en de Papengracht heeft ingenieursbureau Qualis in 2023 een hernieuwd MOIP middellang afgeleverd. Het RVB heeft hetzelfde voor het depotgebouw aan de Raamsteeg gedaan.

Beginbalans	5.490.679		
Subsidie OCW Huisvesting	2.848.432		
<i>Subtotaal</i>		8.339.111	
Onttrekking wegen investeringen			
Uitbreiding beveiliging Raamsteeg	-23.789		
Airco Koetshuis	-12.409		
Verlichtingsarmatuur Raamsteeg	-26.755		
<i>Toevoeging aan egalisatierekening</i>		-62.954	
Saldo beginbalans -/- subsidie en investeringen			8.276.157
Onttrekkingen (lasten)			
Kosten te betalen uit Huisvestingssubsidie	-2.426.127		
		-2.426.127	
Toevoegingen (baten)			
Vrijval uit egalisatierekening		61.468	
OCW			
Eindbalans			5.911.498

De voorziening groot onderhoud bedraagt eind 2023 €6,8 miljoen. Op basis van de te verwachten uitgaves in het MOIP fluctueert de voorziening groot onderhoud de komende tien jaar tussen €2,3 en €6,8 miljoen. Het bestuur vindt dit een goede orde van grootte, omdat ook onverwachte kosten opvangen kunnen worden. Handelend vanuit het voorzichtigheidsprincipe en overwegende dat de panden allen een monumentale status hebben is dit juist.

Langlopende schulden

	Beginsaldo	Toevoeging	Onttrekking	Eindsaldo
Investeringsbijdragen	37.056	-	37.057	-2
Investeringssubsidies Huisvesting OCW	404.853	247.801	104.531	548.124
Investeringssubsidies	1.065.834	226.300	450.665	841.468
Lening aankoop collectie	1.181.925	-	430.375	751.550
Reserveren sabbaticals	83.088	34.730	-	117.817
Totaal langlopende schulden	2.772.756	508.831	1.022.629	2.258.958

De langlopende schulden bevatten het deel waarvan de resterende looptijd langer is dan één jaar. Het museum heeft geen schulden aan commerciële kredietverleners.

De onttrekking aan de investeringsbijdragen betreft afschrijvingen van de vaste opstelling.

De onttrekking aan de investeringssubsidie dekt de kosten voor het project Onder Ons in 2023.

De lening aankoop collectie heeft betrekking op de collecties Demarée en Van Wijk/Van Wijk-Slob, die eerder in deze jaarrekening verantwoord zijn onder de vorderingen.

Het huisvestingsbeleid verlangt dat voor het geactiveerde deel van de instandhoudingsuitgaven een langlopende schuld wordt opgenomen, die gedurende de afschrijvingsperiode van het actief vrij valt ten gunste van het resultaat. Vergelijkbaar wordt omgegaan met de geactiveerde vaste opstellingen. De toevoeging van €247.801 wordt veroorzaakt door de aanschaf van nieuwe activa, grotendeels vitrines in het kader van de OnderOns tentoonstellingen.

Kortlopende schulden

	2023	2022
Crediteuren	340.013	458.239
Overige Schulden	579.210	683.827
Borg huurders	18.800	18.800
Meerjarig schenkingen 1 jaar als KVV	430.375	430.375
Nog te ontvangen facturen - Aankoop collectie	-	67.072
Nog te ontvangen facturen - Accountantskosten	14.715	16.140
Nog te ontvangen facturen - Algemeen	23.166	28.069
Nog te ontvangen facturen - Andere musea	11.500	-
Nog te ontvangen facturen - Dia-digitalisering	-	7.955
Nog te ontvangen facturen - Opera Pensiero	-	14.633
Nog te ontvangen facturen - RVB	80.000	90.000
Nog te ontvangen facturen - Tentoonstellingen	-	7.407
Nog te ontvangen facturen voor PAN/AHS	654	-
Onterecht ontvangen vergoeding Museumkaart	-	3.377
Personeel - salaris, pensioen, soc.lasten, e.d.	516.645	531.528
Verplichting aan PAN/AHS	155.972	126.669
Vooruit ontvangen	319.180	337.506
Totaal	1.911.021	2.137.769

Van het RVB wordt enkel nog een servicefactuur over het vierde kwartaal verwacht. Op de datum van schrijven is deze factuur nog niet ontvangen. Het bedrag is een inschatting op basis van voorgaande facturen.

De post personeel is met ca. 3% gedaald; een aanzienlijke daling in resterende verlofuren wordt hier grotendeels teniet gedaan door hogere salarissen (en dus ook een hogere vakantietoeslag).

Onder de vooruit ontvangen bedragen bevindt zich €162.000 van het Mondriaan Fonds voor de expositie Romeinse Villa's (2024). De overige vooruit ontvangen bedragen hangen grotendeels samen met de reizende tentoonstelling *Egypt: Land of Discoveries*, die in Australië te zien was.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Huurverplichting

Vanaf 1 januari 2024 geldt een nieuwe huurovereenkomst tussen het RVB en het RMO. Vanaf 2024 huurt het RMO 16.737 m² BVO van het RVB. Alle bestaande huurovereenkomsten en allonges zijn in de nieuwe overeenkomst samengevat. Bovendien is het gehuurde uitgebreid met de helft van de voormalige leegstand aan



Jaarrekening 2023

de Raamsteeg. Rijksmuseum Boerhaave huurt de andere helft van de leegstand. In de nieuwe overeenkomst gaan vrijwel alle risico's aangaande het gehuurde over op het RMO, met als bovengrens van het risico 25% van de vastgestelde herbouwwaarde van €52,1 miljoen (prijspeil 2024). De nieuwe huurovereenkomst heeft een opzegtermijn van 12 maanden. De niet uit de balans blijvende verplichting voor huur en opslag in 2024 bedraagt €204.672.

Pensioenregeling

Het RMO heeft een collectieve middelloon pensioenregeling. Deze is afgesloten bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) en kwalificeert als een directe bijdrageregeling. De opgebouwde rechten worden jaarlijks gefinancierd. De dekkinggraad van PFZW was 106.3% per 31 december 2023.

De looptijd van de pensioenovereenkomst is tien jaar vanaf 1 januari 2021. Tenzij het RMO uiterlijk zes maanden voor het aflopen van de overeenkomst aangetekend opzegt, wordt de overeenkomst telkens voor tien jaar verlengd. Bij tussentijdse opzegging is het RMO PFZW een vergoeding verschuldigd.

Instellingsubsidie Basisinfrastructuur en Erfgoedwet

Het ministerie van OCW heeft voor de periode 2021/2024 op Prinsjesdag 2020 subsidiëring toegezegd. De subsidie heeft drie componenten: specifiek cultuurbeleid, collectiebeheer en huisvesting. Voor specifiek cultuurbeleid verwacht het RMO voor 2024 een bedrag van €4,8 miljoen (prijspeil 2023) waarvan €463.420 geormerkt is voor de Stichting Archeohotspots. Het RMO fungeert als doorgreefluik en administratiekantoor voor dit deel van de subsidie.

Door de veranderingen in het huurstelsel en aanvullende subsidie voor duurzaamheidsmaatregelen stijgt de huisvestingsubsidie naar €3,4 miljoen in 2024 wat een toename van ongeveer €600.000 betekent. Daarnaast heeft OCW een nog niet gespecificeerde stijging van de subsidie toegezegd voor duurzaamheidsinvesteringen aan de Raamsteeg, omdat dat pand bij de duurzaamheidsinventarisatie van alle Rijksmusea in 2022 over het hoofd gezien is.

De subsidie voor collectiebeheer blijft onveranderd €1,0 miljoen. Net als bij de andere subsidiecomponenten is hier in de loop van 2024 een indexatie te verwachten.

Op de toegezegde subsidies is wet- en regelgeving van toepassing, die door de overheid gepubliceerd wordt. Dit betreft o.a. een meldingsplicht en verplichtingen aangaande planmatig beleid, onderhoud en investeringen. Voor zover bekend voldoet het museum aan alle opgelegde verplichtingen. Voor de ontvangen subsidies dient jaarlijks voor 1 april een aanvraag tot vaststelling van de subsidie te worden ingediend bij OCW. Deze jaarrekening is onderdeel van de eindverantwoording en daarmee de vaststellingsaanvraag.

Overeenkomst VriendenLoterij

In 2023 heeft de VriendenLoterij zijn partnerovereenkomst met het RMO verlengd tot en met 2028. De VriendenLoterij keert jaarlijks een vast bedrag van €200.000 aan het RMO uit en een variabel bedrag, dat afkomstig is uit het geormerkte werven.



Jaarrekening 2023

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

De onderstaande toelichtingen zijn ook van toepassing op de functionele exploitatierekening.

Publieksinkomsten binnenland

Hier worden de opbrengsten uit de kaartverkoop en de opbrengsten van de museumwinkel verantwoord. Het museum was voor het eerst sinds 2019 weer het hele jaar geopend. Het gratis bezoek voor kinderen en scholieren (sinds juli 2022) heeft geen invloed op de mix aan bezoekers gehad. In de museumwinkel zijn met name boeken en stationary (souvenirs) populair. Een ontbrekende publicatie bij Kemet beïnvloedde de winkelomzet negatief.

Publieksinkomsten Buitenland - Tentoonstellingen

Hier worden de opbrengsten verantwoord van de verkoop van de tentoonstelling *Egypt: Land of Discoveries* die aan opeenvolgend de Tokyo Shimbun in Japan (acht locaties), Dong-A-Ilbo in Korea en in 2023 aan het Western Australian Museum (namens drie musea) is verkocht.

De basis van de gefactureerde en geboekte bedragen wordt gevormd door de contracten van RMO met de verschillende partners. De geboekte omzet in 2023 is echter op basis van de projectvoortgang. De omzet is verdeeld over de venues op basis van betaalde en nog te ontvangen *fees*.

Overige directe inkomsten

Ondanks het feit dat het museum het gehele jaar geopend was, waren de inkomsten uit zaalverhuur en arrangementen lager dan in het vorige jaar.

Indirecte opbrengsten

Het betreft hier hoofdzakelijk de ontvangen bedragen voor de verhuur van een deel van Rapenburg 26. Andere grote posten betreffen de winstuitkering die het RMO van Vermaat ontvangt voor de huur van het museumcafé en de daar aan verbonden inkomsten omtrent gas/water/licht en de afschrijvingskosten van de verbouwing van het café. Daarnaast ontvangt het RMO een geringe servicefee van Stichting ArcheoHotspots.

Bijdragen uit private middelen – Particulieren/vrienden

Hierin zijn hoofdzakelijk de baten uit erfenissen te vinden. Dit betreft de afronding van het legaat van mevr. E. Huss ten bate van haar fonds op naam en de nalatenschap van dhr. Robben uit 2022. In 2023 was het RMO begunstigde in twee testamenten. De opbrengsten uit de erfenis van mevr. N. Kok komen ten gunste van het Norma Kok fonds dat zij al bij leven had opgericht. De opbrengsten uit de erfenis van dhr. P. de Jong zijn testamentair of op andere wijze niet aan een bepaald bestedingsdoel gekoppeld en worden toegevoegd aan de algemene exploitatie. De nalatenschappen uit 2023 zijn nog niet volledig afgerond. De in 2023 verantwoorde baten representeren een conservatieve schatting van het te verwachten bedrag op basis van informatie van de executeurs.

Daarnaast bevat deze post de tweede aflossing van 20 procent van de in de administratie opgenomen koop/schenkovereenkomst met de familie Van Wijk van een archeologische collectie tinnen voorwerpen. Deze post is terug te vinden bij de kosten aankoop collectie.

Bijdragen uit private middelen – Fondsen

Het RMO ontving beduidend minder van fondsen dan in 2022 toen o.a. de Vereniging Rembrandt €2.500.000 bijdroeg aan de aankoop van de cameeën. Het RMO is het Mondriaan Fonds, het VSBfonds en de Nico Nap Foundation erkentelijk voor de bijdrages voor de tentoonstellingen Kemet en/of Het Jaar 1000 die in deze post te vinden zijn.

Bijdragen uit private middelen - Goede doelen loterijen

Deze post bevat twee bijdragen van de VriendenLoterij: de reguliere jaarlijkse bijdrage van €200.000 en de fluctuerende jaarlijkse bijdrage uit het geormerkt werven.

Personeelslasten

	2023	2022
Overige personeelslasten	456.836	345.063
Pensioenlasten	361.892	322.472
Salaris	3.390.937	3.068.094
Sociale lasten	567.802	503.686
Werkkosten	40.479	25.154
Totaal	4.817.946	4.264.470

Eind 2023 waren er 54,5 fte (2022: 54,8) bij het RMO in dienst, naast 5,7 fte aan mensen met een oproepkrachtovereenkomst. Dat altijd is minder aan het worden, omdat medewerkers bij verlenging van een jaarcontract recht hebben op vaste uren in het kader van de wet arbeidsmarkt in beweging. Er was een beperkt aantal vervangende vacatures, die deels intern en deels extern zijn ingevuld. In 2023 was er een uitbreiding op de fte voor de nieuwe functie assistent projectleider, assistenten collectiebeheerder, assistent restaurator en projectmedewerkers.

Specificatie	Realisatie 2023		Begroting 2023		Realisatie 2022	
	€	FTE 31/12	€	FTE	€	FTE
personeelslasten						
Waarvan vast contract	3.989.304	50,0	3.564.028		3.717.147	45,6
Waarvan tijdelijk contract	619.844	10,2	553.766		547.323	9,3
Waarvan inhuur	208.798	1				
Personeelslasten totaal	4.817.946	61,2	4.177.794		4.264.470	54,8

Vrijwilligers	aantal	aantal	aantal
Vrijwilligers: fte	3,5	3,2	3,2
Vrijwilligers: personen	50	45	45

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten waren beduidend hoger dan in 2022. De energiekosten hebben zich meer dan verdubbeld. Daarnaast is een start gemaakt met het project Veilig Werken op Hoogte. Ook is het buitenwerk van pand Rapenburg 26 volledig geschilderd. Daarbij bleek het noodzakelijk om meerdere vensters te vervangen. Desalniettemin kon €1,2 miljoen aan de Huisvestingsvoorziening toegevoegd worden. Voor de periode tot 2034 lijkt de Huisvestingsvoorziening voldoende, zelfs als de inflatie weer aantrekt.

Aankopen

Het museum heeft dit jaar enige kleinere aankopen gedaan, waarvan de collectie Maksymiak de grootste was. Het totale aankoopbedrag wordt voornamelijk bepaald door de meerjarige koop/schenkovereenkomsten.

Overige lasten

Advieskosten	136.269	109.025
Algemene kosten	632.449	561.601
Kantoorkosten	1.201.806	1.651.328
Kosten ontwerp en opbouw tentoonstellingen	1.103.978	970.715
Kostprijsverkoop museumwinkel	327.453	283.069
Totaal	3.401.956	3.575.738

De overige lasten zijn iets gedaald ten opzichte van 2022. Over de algemene kosten loopt de dotatie aan de balans van de voor AHS ontvangen BIS subsidie, evenals de vrijval ten gunste van de door hen gemaakte kosten.

Verschillen ten opzichte van de begroting

De begroting van de categoriale exploitatierekening is het belangrijkste planningsinstrument. De jaarbegroting is een secundair managementinstrument, in combinatie met de prognoses. In 2023 is de realisatie beperkt vergelijkbaar met de begroting. Tijdens de voorbereiding van de begroting is ervan uitgegaan dat alleen het financiële 'saldo' van PAN/AHS in de begroting en realisatie zichtbaar zou worden. Pas laat tijdens de controle van de jaarrekening 2022 bleek de accountant niet met deze behandeling akkoord te gaan. Toen was de begroting 2023 gereed en ingediend.

Daarnaast zijn de drie voornaamste operationele afwijkingen tussen de begroting en realisatie:

- De legaten en andere private bijdragen zijn ruim een miljoen hoger dan begroot.
- De OCW-bijdrage voor het project Veilig Werken op Hoogte van bijna driekwart miljoen was niet begroot;
- Voor het eerst sinds vele jaren heeft het RMO rente ontvangen. Deze baten van bijna een half miljoen euro waren niet voorzien.

Bovenstaande positieve afwijkingen t.o.v. de begroting vinden hun weerslag in hogere dotaties aan het aankoopfonds en aan fondsen op naam. Bovendien was het -anders dan begroot- niet nodig om de bijdrages van de VriendenLoterij voor tentoonstellingen en andere activiteiten te gebruiken.

Toelichting op de functionele exploitatierekening

In het Handboek OCW worden de termen Publieksactiviteiten en Collectiebeheer gebruikt. In deze jaarrekening wordt meestal Publieksfunctie en Collectiefunctie geschreven. De betekenis is identiek.

Baten

Directe inkomsten worden op basis van de aard der inkomsten toegewezen. In de regel leidt dit tot een toewijzing aan de publieksfunctie. Indirecte inkomsten worden op basis van de aard der inkomsten toegewezen. Wanneer dit niet mogelijk is, worden ze toegewezen aan algemeen beheer. Bijdragen uit private en publieke middelen zijn naar de aard toegewezen.

De OCW-subsidie voor publieksactiviteiten (BIS) komt ten gunste van de publieksfunctie. Vergelijkbaar geldt dat de subsidie OCW, onderdeel collectiebeheer, volledig aan de collectiefunctie is toegewezen.

De huisvestingssubsidie is op basis van vierkante meters verdeeld. De publieksfunctie benut 5.810m² van de totale 14.089m² vloeroppervlakte. De collectiefunctie benut 7.881m² en de rest is algemeen beheer. In 2024 wijzigen deze getallen en verhoudingen.

Lasten

Met uitzondering van kostenplaatsen die gerelateerd zijn aan huisvesting, zijn alle kostenplaatsen toegewezen aan de publieksfunctie, de collectiefunctie of aan het algemene beheer. Huisvesting-kostenplaatsen zijn verdeeld naar rato van het vloeroppervlak. Algemeen beheer bevat de lasten voor directie/management, ICT, P&O, secretariaat en financiën. Dit wordt verhoogd met een toewijzing van circa 1% van de huisvestingslasten. Alle andere lasten zijn direct aan de publieks- of collectiefunctie toegewezen.

Subsidiering Collectiefunctie door Publieksfunctie

De functionele exploitatierekening toont aan dat de collectiefunctie voor een bedrag van circa €1,5 miljoen door de publieksfunctie gesubsidieerd wordt. Dit is het bedrag dat, voor een adequate uitvoering van de collectietaken die door de Erfgoedwet worden opgedragen, ontbreekt. Het RMO wijst OCW ieder jaar op de deze onvoldoende bekostiging van de collectiefunctie. Het ontbrekende bedrag bedraagt sinds 2017 ieder jaar minstens €1,3 miljoen.



Jaarrekening 2023

WNT verantwoording

De Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna: WNT) is bekrachtigd in het besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en in de regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, beden gedateerd 26 februari 2014.

Het bezoldigingsmaximum voor 2023 is €223.000. Het individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang en duur van het dienstverband, waarbij de omvang nooit groter is dan 1 fte.

Bezoldiging directeur

bedragen x € 1	W.Weijland
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01 - 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	126.102
Beloningen betaalbaar op termijn	17.568
<i>Bezoldiging</i>	<i>143.670</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt
Bezoldiging 2023	143.670
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt
Gegevens 2022	
bedragen x € 1	W. Weijland
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	126.102
Beloningen betaalbaar op termijn	16.047
<i>Bezoldiging</i>	<i>142.149</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000
Bezoldiging 2022	142.149



Jaarrekening 2023

Honoraria toezichhoudende topfunctionarissen

Gegevens 2023						
	C. Stolker	M. van den Tweel	M.J. Versluys	C. Hijmans van den Bergh	A. van Geel	D. Jironet Loewe
Functie(s)	Voorzitter	lid	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functie	01/01 - 31/12	idem	idem	idem	idem	idem
Bezoldiging	€0	€2.906	€2.590	€3.232	€0	€2.590
Individueel toepasselijk bezoldigings-maximum	€33.450	€22.300	€22.300	€22.300	€22.300	€22.300
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Gegevens 2022						
Functie(s)	Voorzitter	lid	lid	lid	lid	lid
Functievervulling	01/01 -31/12	idem	idem	idem	idem	idem
Bezoldiging	€0	€2.706	€1.804	€3.023	€1.804	€1.195
Individueel toepasselijk bezoldigings-maximum	€32.400	€21.600	€21.600	€21.600	€21.600	€21.600

De raad van toezicht wordt vergoed conform een vacatiegeldregeling waarin de vergoeding van eventuele gemaakte onkosten is verdisconteerd. De vergoedingen voor een bijgewoonde vergadering zijn afgeleid van het 'Besluit vergoedingen adviescolleges en commissies'. Dit besluit verwijst naar het maximum van salarisschaal 18 van bijlage B van Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1984.

Verantwoording bezoldiging directeur

Conform het verzoek van het CBF (Centraal Bureau Fondsenwerving) zijn de navolgende gegevens omtrent de bezoldiging van de directeur opgenomen. Op deze gegevens is een BSD-score van 465 van toepassing. De bezoldiging ligt onder het maximumbedrag dat van toepassing is bij deze score.

Bezoldiging gespecificeerd volgens beloningsregeling goede doelen organisaties		euro
Jaarinkomen		
	Brutoloon / salaris	107.895
	Vakantiegeld	9.056
	Vaste eindejaarsuitkering	3.849
	Vakantiedagen	n.v.t.
Totaal		120.799
	Belaste vergoedingen/bijtellingsen	5.303
	Pensioenlasten (wg deel)	17.568
	Pensioencompensatie	
	Overige beloningen op termijn	
	Uitkeringen beëindiging dienstverband	
Totaal bezoldiging 2023		143.670



Jaarrekening 2023

Goedkeuring en vaststelling

De jaarrekening 2022 van de Stichting Rijksmuseum van Oudheden, zoals opgenomen in dit rapport is door de raad van toezicht op 24 maart 2023 goedgekeurd en aansluitend door de directie vastgesteld.

Namens de raad van toezicht

Carel Stolker

Marc van den Tweel

Annemarie van Geel

Cateautje Hijmans van den Bergh

Disa Jironet

Miguel John Versluys

Namens de Stichting Rijksmuseum van Oudheden

Wim Weijland
Directeur-bestuurder

Overige gegevens

Private fondsen op naam

Het RMO is private donoren bijzonder erkentelijk voor alle bijdragen, zowel klein als groot. Hieronder zijn de fondsen op naam beschreven.

Elisabet Huss Fonds

Mevrouw Huss doneerde in diverse jaren bedragen bedoeld voor aankoop van objecten, bibliotheekboeken en collectie-onderzoek. Mevrouw Huss is eind 2022 overleden. Per testament liet zij het museum een legaat van €576.092 na dat is toegevoegd aan het fonds. We herdenken haar in dankbaarheid.

Van der Schans Fonds

In 2016 ontving het museum uit de erfenis van Marinus Willem van der Schans een bedrag van €100.000, bedoeld voor aankoop en restauratie van voorwerpen. In 2023 is €5.000 onttrokken ten behoeve van een groot restauratie- en inventarisatieproject van de Papyruscollectie.

Eega van Asklepios Fonds

Deze schenker, die anoniem wenste te blijven, schonk bij leven in 2017 een bedrag van €150.000 ten behoeve van de aankoop van Griekse en Etruskische voorwerpen. Hij droeg het fonds op aan zijn overleden echtgenote. Er waren geen onttrekkingen

Drs. W. Barreveld Fonds

Mevrouw Barreveld stelde dit fonds in, bedoeld voor financiële ondersteuning van opgravingen, met een voorkeur voor steunverlening voor studentendeelname. Er waren geen onttrekkingen.

Dhr. en mevr. Postma-Bosch Fonds

Wijlen de heer en mevrouw Postma creëerden dit fonds in 2017, bedoeld voor activiteiten op het gebied van prehistorische Noordzeearcheologie. Er waren geen onttrekkingen.

Dhr. en mevr. Knoop-Kompier Fonds

De heer en mevrouw Knoop-Kompier richtten in 2019 dit fonds op, bedoeld voor ondersteuning van antiek textiel in de breedste zin. Het betreft een periodieke schenking van €2.000 gedurende tien jaren. Er is €1.250 onttrokken om een start te kunnen maken om het textiel uit het vorstengraf van Oss te conserveren en reconstrueren. Dit wordt in 2024 voortgezet.

Dougga Fonds

Dit fonds voor educatie in brede zin is in 2021 opgericht. Het betreft een periodieke schenking van €2.000 per jaar. De schenkers wensen anoniem te blijven. Het RMO ontving, net als een jaar eerder, een aanvullende schenking van €5.000, bedoeld om meer scholieren naar het museum te trekken. Een deel van het bedrag, te weten €4.000 is besteed aan het project Voorbereidend Jaar Leiden en ter dekking van transportkosten aan schoolklassen die pilots van nieuwe lesprogramma's volgden.

Nico en Riekie Bijnsdorp Glas Fonds

Dit fonds betreft een periodieke schenking van €4.000 per jaar, gedurende vijf jaar, voor de aankoop, instandhouding en studie naar glas in de Oudheid. Aan dit fonds zijn geen onttrekkingen gedaan.

Sigrid van Roode Fonds

Dit fonds betreft een periodieke schenking van €2.000 gedurende tien jaar. Het fonds is bedoeld voor publicaties over archeologische sieraden. Er waren geen onttrekkingen.

Norma Kok Fonds

Dit fonds werd door Norma Kok opgericht voor aankoop en restauratie van voorwerpen uit de Nederlandse archeologie. Helaas is zij begin 2023 overleden. Norma Kok liet een bedrag na aan het RMO, waarvan in eerste instantie €275.000 is toegevoegd aan haar fonds op naam. In 2024 wordt het exacte bedrag duidelijk. Wij herdenken haar in dankbaarheid.



Jaarrekening 2023

Dhr. en mevr. Raven-Boissevain Fonds

Dit fonds betreft een periodieke schenking van €10.000 per jaar gedurende vijf jaar en is bedoeld voor restauratie, met een lichte voorkeur voor Egyptische objecten. In 2023 is €5.000 onttrokken ten behoeve van een restauratie- en inventarisatieproject van de Papyruscollectie.

Co Sloof Fonds

Mevrouw Sloof-van der Wal richtte dit fonds in 2022 op ter nagedachtenis aan haar echtgenoot, die een voorliefde voor de Romeinen had en zich graag inzette voor de vriendenvereniging RoMeO. Het betreft een periodieke schenking van €4.000 per jaar gedurende vijf jaar en is bedoeld voor aankoop, onderzoek, restauratie en presentatie van de Romeinse Oudheid. Uit dit fonds is €3.000 onttrokken voor de financiering van een publicatie Vondsten uit Fort Vechten.

Bajens-Thöne Fonds

Dit fonds betreft een periodieke schenking van €4.000 per jaar gedurende vijf jaar en is bedoeld voor de Egypte-collectie in brede zin. In 2023 is €5.000 onttrokken ten behoeve van een restauratie- en inventarisatieproject van de Papyruscollectie.

Stijn en Maja Koster Fonds

Dit fonds betreft een eenmalige schenking €51.340 voor restauratie van papyri. In 2023 is €20.000 onttrokken ten behoeve van een restauratie- en inventarisatieproject van de Papyruscollectie.

Plinius Boekenfonds

Dit fonds betreft een periodieke schenking van €4.000 per jaar gedurende vijf jaar en is bedoeld voor aankoop van antiquarische boeken. In 2023 is €1.500 besteed aan de aanschaf van een antiquarisch reisboek van Tinco Martinus Lycklama à Nijeholt.

Inanna & Ishtar Fonds

Dit fonds betreft een periodieke schenking van €4.000 per jaar gedurende vijf jaar en is bedoeld voor multidisciplinaire aandacht voor Mesopotamische godinnen.

Aankoopfonds particuliere schenkingen

Aan dit fonds is €12.090 toegevoegd aan eenmalige en periodieke schenkingen.

Restauratiefonds, bibliotheekfonds, educatiefonds, opgravingsfonds

Aan de leden van de vriendenvereniging wordt regelmatig gevraagd of zij het museum éénmalig met kleine bedragen of periodiek met een specifieke doelstelling willen ondersteunen.

Digitaliseringsfonds

Het RMO ontving een schenking van €5000 vanuit een fonds dat anoniem wenst te blijven ten behoeve van digitaliseringsprojecten.

Legaat Gildemeester

Het legaat Gildemeester betreft een onaantastbare hoofdsom van €174.952. Volgens het testament uit 1928 kan enkel het rendement aangewend worden voor aankopen. In 2022 is een bedrag van €32.196 aan decennialange opgebouwde rente besteed aan de aankoop van de cameeëncollectie. Vanaf 2023 wordt geen rente meer berekend met het voornemen om de hoofdsom in 2028, een eeuw na het testament, toe te voegen aan het private aankoopfonds.

Volledig benutte fondsen

- Dhr. B.W.J. Niemeijer Fonds voor internationale samenwerking.
- Het Asklepios Fonds voor de aankoop van Egyptische of Etruskische voorwerpen.

Prestatieverantwoording

	2023	(Groei)doel naar 2024	2022
Tentoonstellingen	14	12	14
Totaal bezoek museum	207.103	180.000	169.372
Reguliere bezoeken	181.623		145.690
<i>waarvan gratis kinderen < 5 jaar</i>	1.826 (0,9%)		1.493 (0,9%)
<i>waarvan gratis kinderen 5-18 jaar</i>	26.598 (3,1%)		6.654 (3,9%)
<i>waarvan gratis studenten (mbo/hbo/wo)</i>	10.062 (4,9%)	5.000	8.324 (4,9%)
<i>waarvan gratis volwassenen (ontvangsten)</i>	11.438 (5,5%)		10.087 (6%)
<i>waarvan betaald</i>	131.699		119.132
Bezoeken Primair Onderwijs	10.907	10.000	8.374
Bezoeken Voortgezet Onderwijs	12.606	12.500	13.670
Bezoeken mbo (onder schooltijd)	1.967		1.638
Deelname digitale activiteiten	26.573	niet gesteld	29.283
Videolessen Primair Onderwijs	2.882		2.430
Videolessen Voortgezet Onderwijs	685		1.171
Livestreamrondleidingen volwassenen	-		424
Overige activiteiten	23.006		25.258
Website			
Bezoeken website	643.229	600.000	690.395
Unieke bezoekers website	422.803	350.000	428.761

Overige activiteiten	Activiteiten 2023	Deelnemers 2023	Activiteiten Doel	Deelnemers Doel	Activiteiten 2022	Deelnemers 2022
Schoolgebonden activiteiten:	188	4.820	niet gesteld	niet gesteld	74	1.451
<i>Waarvan PO</i>	0	0	niet gesteld	niet gesteld	5	97
<i>Waarvan VO</i>	8	393	niet gesteld	niet gesteld	10	334
<i>Waarvan MBO/HO</i>	44	860	niet gesteld	niet gesteld	59	1.020
<i>Waarvan PO - digitaal</i>	109	2.882	niet gesteld	niet gesteld	<i>in 2022 geen onderdeel</i>	<i>idem</i>
<i>Waarvan VO - digitaal</i>	27	685	niet gesteld	niet gesteld	<i>idem</i>	<i>idem</i>
Openbare activiteiten	518	54.517	niet gesteld	niet gesteld	622	55.087
Totaal overige activiteiten	706	59.337	niet gesteld	niet gesteld	696	56.538

Schoolgebonden en openbare activiteiten

Om consistent met eerdere jaren te zijn wordt het ontvangen van ruim 1.000 schoolklassen in het museum niet gezien als een schoolgebonden activiteit. Wel worden digitale lessen meegerekend omdat de kinderen dan immers schoolgebonden is de klas zitten. Daarnaast telt het aantal colleges dat medewerkers aan universiteiten hebben gegeven mee, alsmede activiteiten die te maken hebben met bijscholing van docenten en aanwezigheid op onderwijscongressen Dit aantal was 188 in totaal met 4.820 deelnemers. Dit is inclusief 3.567 kinderen die aan digitale rondleidingen deelnamen.

Er zijn 706 activiteiten (2022: 696) georganiseerd met 59.337 deelnemers (2022: 56.538), inclusief de schoolgebonden activiteiten). Het is de optelsom van lezingen, congressen, kinderevenementen, onderwijs, en evenementen, vaak in samenwerking met partners, zoals bij de cursusdagen. Het zijn activiteiten die de deelnemers met andere ogen naar de collectie laten kijken en nieuwe verhalen laten horen. Het zijn activiteiten die voor gelaagdheid en diversiteit in de kennisoverdracht zorgen. Van het totaal aantal deelnemers waren 35.031 bezoekers fysiek aanwezig en waren 26.573 deelnemers online.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Rijksmuseum van Oudheden

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Rijksmuseum van Oudheden te Leiden gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Rijksmuseum van Oudheden per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit

1. de balans per 31 december 2023;
2. de exploitatierekening over 2023;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het Controleprotocol WNT 2023.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Rijksmuseum van Oudheden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Bestuursverslag;
- Verslag Raad van Toezicht;
- Overige gegevens;
- Bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720 en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2021-2024.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidies 2021- 2024.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2021-2024, de Regeling Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en laten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 29 maart 2024

Share Impact Audit & Assurance B.V.

Was getekend: M.J.A. Verouden RA MSc